



קונטרס

אאלפך חכמה

בלבבי משכן אבנה

אוצר האותיות

ערך בלג

תורה לשמה

תורת שעשועים

לא מונה כלל



נשמח לקבל הערות והארות,
וכן תוספות קצרות על
הקונטרס, על מנת לתקן
ולהוסיף במהדורה הבאה
בע"ה.

כמו כן, המעוניין לסייע להגיה
את הקונטרס כל שבוע לפני
צאתו, יפנה למערכת.



להאזנה לשיעור בקול הלשון

073-295-1245 ישראל
USA 605-313-6660

ומקישים: כוכביות [*]
< [#] סולמית
< [מספר שיעור]
סולמית [#]



© כל הזכויות שמורות

מידי שבוע יוצא לאור קונטרס
'אאלפך חכמה',
שכל שבוע עוסק בתיבה אחרת.
המעוניין להצטרף לרשימת התפוצה
(דרך המייל/פקס)
ישלח בקשה במייל
bilvavi231@gmail.com
מדרכי הקדושה עדיף לשלוח בקשה
דרך הפקס
03-5480529

ללקיחת חלק בהוצאות
הגדולות של הדפסת הספרים
לזיכוי הרבנים, ניתן לצור קשר
עם מערכת
'בלבבין משכן אבנה'
טלפון: 052.763.8588
פקס: 03-5480529
ת.ד. 34192 ירושלים 9134100
bilvavi231@gmail.com

תוכן העניינים

"בא אל התיבה"

ערך בלג

עבודה

בלבביפדיה עבודת ה' בלג.....ז

מחשבה

בלבביפדיה מחשבה בלג.....יט

סוגיות במחשבה בלג.....ס

רש"א שערם

צירוף ב- / ב-ג / ג-ג.....לג

קבלה

בלבביפדיה קבלה בלג.....לט

מילון ערכים בקבלה בלג.....מג

ארמית

מילון ערכים בארמית בלג - זבליגא - בלגה - אלתבלג.....מו



מדור עבודה

בלבביפדיה עבודת ה'
בלג

בלביפדיה עבודת ה' בלג

וביתר חידוד, השורש בלג בהיפוך אותיות הוא גבל שהוא השורש של גבול-הגבלה, וביאור הדבר - הרי הוא יתברך שמו, הוא אין סוף, והוא חידש וברא נבראים שהם בעלי גבול, ומהו שורש כח הגבול שנמצא בבריאה - כלשון רבותינו כידוע שתחילת סדר הדברים היה שכביכול הקב"ה צמצם את עצמו ומכח כך נתחדשה מציאות של נבראים.

ועומק ההגדרה - יש את הכח של הבלתי בעל גבול, ולעומת כך כח הגבול הוא הכח שכביכול מגביל ומצמצם את ה'אין סוף' [וכמו שהאריך הנפש החיים בשער ג' שזה רק בערכינו ומצדנו, ולא בערכו ית'].

והרי שעומדים כאן ב' כוחות, כח מול כח, כח של אין גבול וכח של גבול, וכביכול קודם שנברא העולם, כמו שמרחיב הרמח"ל ומחדד, כח הבלתי בעל גבול גבר על כח הגבול, וטעם הדבר כמו שברור, משום שהבלתי בעל גבול הוא חזק מכח הגבול וגדול ממנו.

התחזקות כח הגבול על כח ה'בלי גבול' - עומק חידוש הבריאה

אבל כשעלה ברצונו יתברך שמו לברוא נבראים - התחדש המצב שהגבול גבר על הבלתי בעל גבול, וזה תחילת החידוש העמוק שיש בבריאה שהוא הוא שורש כל הבריאה כולה.

וגדר החידוש הוא בבחינה של 'אימת חלש על גבור' שהכח החלש יותר, הוא זה שמתגבר,

כח ההגבלה וכח הגבול המתגלה באופן של הבלגה בהתגברות על כח ה'בלי גבול'

בלג - השורש של הבלגה. והלשון הזו של הבלגה נאמרה כמה וכמה פעמים בנ"ך וכדוגמא במה שנאמר בתהלים (לט, יד) "השע ממני ואבליגה", וכפי שמסביר שם רש"י ועוד מפרשים שהבלגה זהו לשון של התחזקות והתגברות. והיינו שכאשר ישנה חולשה, ישנו צורך להתגבר על אותה חולשה וזוהי הלשון הבלגה, התגברות על החולשה.

אבל יתר על כן, מצינו הגדרה חדה יותר להבלגה ביחס למה שנאמר בפסוק (עמוס ה, ט) "המבליג שוד על עז"^א והיינו שכשישנו כח אחר שזהו ה'עז' שמנסה להתגבר, אזי מי שעומד כנגדו צריך להתגבר, וזהו 'המבליג שוד על עז', 'שוד' זה מלשון שודד, חלש, שהחלש מתגבר ומתחזק כנגד משהו החזק ממנו, כלומר - זה לא שכשיש לו חולשה עצמית הוא צריך להתגבר עליה ולהתחזק בעצמו, אלא כשהוא חלש כנגד כח אחר שהוא תקיף וחזק ממנו, הוא מתחזק לעמוד מולו.

ומעין כך במה שנאמר בפסוק בירמיה "מבליגיתי עלי יגון"^ב מחדד שם רש"י וכותב ש'מבליגיתי' זה מלשון 'ואתאפק שהאדם מתאפק על יגונו. כלומר, היגון מנסה להתחזק ולפרוץ, והאדם מתחזק על היגון ומתגבר עליו.

^א ומובא בגמ' בשבת ע"ז ב' על "חמשה אימות הן אימת חלש על גבור" וכו'.

^ב וכפשוטו, כמו שמסבירים הרד"ק ועוד מפרשים שכאשר יש יגון, האדם נעשה חלש והוא צריך להתחזק מהיגון.

הסיבה שהגבול מתגלה. כי אם כח הגבול לא היה גובר על הבלתי בעל גבול הרי שהגבול היה בטל לבלתי בעל גבול שאיננו מתגלה אלא נעלם ומכוסה בתוך הבלתי בעל גבול וא"כ אין מציאות של נבראים.

והרי שבנבראים נתחדש שכל הגבול גובר על הבלתי בעל גבול ולכן הוא יכול להיות עומד כמציאות לעצמו - וכאן מושרש בעומק השורש של כח הבחירה, זה העומק הדק והשורשי מהיכן התחדשה מציאות הבחירה.

כח ה'בולס פיו' שהתגלה בראשית הבריאה - השתיקה שקדמה לעשרה מאמרות שהיא היא שורש כח הגבול

והרי לשון חז"ל כידוע עד מאד "תולה ארץ על בלימה" - על מי העולם עומד, על מי שכולם פיו בשעת מריבה" וכמובן, בולם עצמו בשעת מריבה בהגדרה הכוללת היינו שהוא מבליג.

אבל נתבונן להבין ביתר עומק - הרי כידוע מחלוקת התנאים רבי אליעזר ורבי יהושע מתי נברא העולם, אם בתשרי נברא העולם או בניסן נברא העולם, והרי כמו שמבואר בתוס' ב"ה (דף כ"ז א' ד"ה כמאן) בשם ר"ת מיסוד דברי חז"ל שאלו ואלו דברי אלקים חיים שבתחילה עלה במחשבה להיבראות בתשרי ולאחמ"כ נברא בפועל בניסן, והרי למ"ד בתשרי נברא העולם היינו שיום בריאת האדם היה בא' תשרי אבל תחילת הבריאה ממש היתה בכ"ה אלול, וכמו כן למ"ד בניסן נברא העולם, תחילת הבריאה היתה בכ"ה אדר.

והרי ידוע עד מאד בדברי חז"ל שישנם באדם י"ב חושים וכנגדם עומדים י"ב החדשים

ומונח כאן א"כ, ששורש הגבול שהתחדש הוא באופן של הבלגה שכל הגבול שהוא כח קטן יותר, מתחזק ויכול לגבור על כח הבלתי גבול שהוא חזק יותר, ובלשון פשוטה זה גדר של מעשה ניסים, אבל בעצם כמו שנתבאר, זה החידוש של כל הבריאה כולה.

וכלשון חז"ל הידוע מאד "מתחילה עלה במחשבה לברוא את העולם במידת הדין" וכו', ומלבד פשוטם של דברים שכך עלה במחשבה לפניו ית"ש, עומק דברי חז"ל הוא שמה שהבריאה התחדשה ע"י מציאות של גבול זה גופא מידת הדין, כלומר, 'עלה במחשבה לברוא את העולם במידת הדין' היא בעצם כך שחקיקת רצונו ית"ש כביכול חוקקת שהגבול יגבור על הבלתי בעל גבול ולא שיהא להיפך שהבלתי בעל גבול יגבור על הגבול, והרי שנעשה כאן שורש של כח הדין והגבורה שהוא הוא שורש כל מציאות הנבראים.

שורש כח הבחירה - בשליטה של כח הגבול על הבלתי בעל גבול

ובהשתלשלות מאותו כח, משתלשל כח הבחירה, והגדרת הבחירה היא שהאדם יכול לעשות את רצונו יתברך שמו, אבל הוא יכול ח"ו, לעשות גם היפך רצונו ית"ש, ובאופן הזה, מי גובר על מי, כביכול - הנברא, האדם בבחירתו שעושה נגד רצון הבורא, הוא גובר על רצון הבורא, והרי שכפשוטו יש כאן שליטה של כח הגבול על הבלתי בעל גבול - וזה גופא עומק כח הבחירה שנתחדש.

וביארור עומק הדברים - כשם שבראשית הנאצלות, היה את החידוש שכל הגבול גבר על הבלתי בעל הגבול שכפי שנתבאר, זה

³ וכמו שהוזכר פעמים רבות מאד שדין זה אותיות ד-נ', כח של צמצום וגבול.

⁴ כי אם הבלתי בעל גבול יגבור, א"כ הגבול כלול בבלתי בעל גבול ואיננו נגלה וא"כ הנבראים בטלים אליו יתברך שמו ואין קיום לנבראים.

⁵ ובעז"ה יתבאר לקמן בשיעור על שורש בלימה שגם הוא מהתפשטות שרשי הבל.

וזה העומק של דברי חז"ל שהוזכרו "על מה העולם עומד, על מי שבולם פיו בשעת מריבה" כלומר, כפשוטו מריבה זה כדוגמא של 'כי ינצו אנשים' שמפורש בקרא וכדו' אבל בעומק הדק, השורש של המריבה הוא בין שני הכוחות השורשיים של הבריאה, הכח של הבלתי בעל גבול עם הכח של הגבול שהיו כביכול מריבים זה עם זה מי יגבר על מי, זה שורש המריבה שכביכול התגלתה בשני הכוחות הראשוניים של הבריאה, ומצד כך "על מי העולם עומד, על מי שבולם פיו בשעת מריבה" היינו שה'בלימה', השתיקה, היא שורש כח הגבול שהוא שורש כל מציאות הבריאה. וזהו 'על מי העולם עומד', שע"י שה'אין סוף' בלם את עצמו, 'העולם עומד' - נהיה שורש לקיום הבריאה.

וכמובן, מה שה'אין סוף' בלם את עצמו זה אינו דומה כלל וכלל לבלימה שמתגלה לתתא במי שבולם את עצמו בשעת מריבה שאינו נותן לכעס להתפשט, אבל מ"מ, השורש שנמצא לעילא של ה'בולם עצמו' זה במה שהקב"ה כביכול לא דיבר שע"י כן התחילה הבריאה. והרי שבעומק כביכול, הבריאה לא התחילה במאמרות כשלעצמם אלא בשתיקה שקדמה להם.

כח הדיבור שהוא לשון קשה התגלה בראשית הבריאה בדיבור שב'עלה במחשבה' שקדם לבריאה שנבראה במאמרות - לשון רכה

וחדידוד הדברים - אם הבריאה היתה מתחילה במדרגת דיבור, היא היתה צריכה להתחיל דייקא בלשון דיבור בבחינת 'דיבר אדוני הארץ איתנו קשות' כיון שמתחילה הרי

שבכל חודש מתגלה חוש אחד, והחוש המתגלה בחודש ניסן הוא חוש השיחה והדיבור - ולכן עיקר המצוה המתגלה בחודש ניסן בכלל ובימי הפסח בפרט הוא הבחינה של 'שיחו בכל נפלאותיו' וזהו כידוע נוטריקון פסח, פה-סח, והשורש כמובן הוא "והיו מספרים ביציאת מצרים כל אותו הלילה", מצות סיפור יציאת מצרים שבלייל פסח.

ולכן בזכות נשים צדקניות נגאלו אבותינו ממצרים כפי שאומרים חז"ל, משום שעל הנשים נאמר "י' קבין של שיחה ירדו לעולם, תשעה נטלו נשים, ואחד כל העולם כולו" ולכן בזכות מדרגת השיחה של הנשים, נגאלו אבותינו ממצרים דייקא בחודש ניסן שמתגלה בו חוש השיחה.

ומצד כך, כשהעולם התחיל להיבראות בכ"ה אדר זה היה דייקא ע"י עשרה מאמרות שבהם נברא העולם, משום ששורש הבריאה הוא "ויאמר-ויעש", שמקביל לכח השיחה המתגלה בניסן.

ולפי"ז, כיון שתחילת הבריאה היתה ע"י מאמר, ע"י "ויאמר אלקים" שהם העשרה מאמרות שבהם נברא העולם, הרי שקודם שנברא העולם היה שתיקה, ובהגדרה של מהלכי זמן - עד כ"ה אדר, כביכול היתה שתיקה מצדו ית', ובכ"ה אדר התחדש ה'ויאמר', התחדש שהקב"ה התחיל כביכול לגלות את אמירתו דהיינו את העשרה מאמרות שבהם נברא העולם.

ומה השורש לכך שקודם הבריאה היתה שתיקה - זה העומק של מה שהוזכר לעיל שהשתיקה היא היא הגילוי של שורש הגבול שהוא תחילת הבריאה.

¹ וכמובן, יש באופן שנתהוותה הבריאה עומק לפנינו מן עומק, יש בחינה שתחילת הבריאה היא מחשבה ויש בחינה למעלה מכך שתחילתה היא ברצון, שהם שורשים יותר קודמים לבריאה, אבל מצד סוגיא דידן, תחילת הבריאה היא במאמר.

ולפי"ז, מי שבולם פיו בשעת מריבה, בעומק זה לא רק שבמריבה הפרטית הזאת הוא בולם את כעסו שעל אף שהוא רוצה לבטאות את דבריו, הוא בולם את עצמו, אלא הוא דבק בעומק ב'בולם' שהיה קודם שנברא העולם, לכת הזוה הוא מתחבר ע"י ה'בולם' שזה שורש כח הגבורה וכח הגבול כמו שנתבאר¹.

מהות ב' השבתות שקודם ששת ימי המעשה ולאחריהם, הם שתי שתיקות שקודם המאמרות ושל אחריהם

והרי ידועים עד מאד דברי הגמ' בשבת שנחלקו שם האמוראים בגמ' באדם שהיה הולך במדבר ואינו יודע מתי הוא שבת שהדין הוא שהוא משמר שבת לעצמו, מהו האופן שהוא מונה את הימים ועושה שבת, לחד מ"ד הוא מונה תחילה ששה ימים של חול ולאחמ"כ הוא עושה שבת, ולחד מ"ד הוא עושה קודם כל שבת ולאחמ"כ הוא מונה את ששת ימי החול.

וכפי שכבר הוזכר במקומות אחרים ויסוד הדבר כבר נמצא בשל"ה ועוד מרבתינו, שהבריאה ביסודה בנויה במהלך של - שבת, ששת ימים ושבת, והמחלוקת כאן בגמ' היא מהיכן ראוי לקיים את הדין שבת בהיה הולך במדבר, האם התפיסה מתחילה מהשבת של הקב"ה שקדמה לששת ימי המעשה, או שהתפיסה מתחילה מששת ימי המעשה שמהם באים לשבת.

וכידוע עד מאד, זה עומק דברי חז"ל שאומרים "אלמלי היו ישראל משמרין שתי שבתות" מיד נגאלים" שזה קאי על השתי שבתות הללו כמו שהרחיבו רבותינו.

עלה במחשבה לברוא את העולם במידת הדין ולא בלשון אמירה שהיא רכה [כמו שאומרים חז"ל על הפסוק "כה תאמר לבית יעקב - אמירה רכה לנשים"], אלא הגדרת הדבר היא שב'עלה במחשבה' שקדם לבריאה, שם היה שתיקה, וזה א"כ היה אופן הגילוי של מידת הדין בכח המחשבה של ה'בולם' עצמו, וזה א"כ מה שמונח ב'עלה במחשבה לברוא את העולם במידת הדין'.

וכש"עמד ושינתף עמו מידת הרחמים", ע"י כן נעשה ה'עשרה מאמרות' בלשון רכה שבהם נברא העולם.

אבל הדיבור שהוא לשון קשה, הוא היה שייך דייקא למדרגת המחשבה בבחינת 'דברתי אני עם לבי' שמתייחס לכח הדיבור שבמחשבה שלכן נאמר כאן בפסוק לשון דיבור דייקא, והיינו משום שהכח המתגלה במחשבה הוא לא כח של 'אמירה רכה' אלא כח של דיבור.

וזוהו השורש של עשרת הדיברות שהתגלו במתן תורה ששם נאמר 'ארץ יראה ושקטה' שהיה שם כח של גבורה ודין וכמו שאומר הקב"ה לישראל "למען תלמדון ליראה אותי כל הימים".

ומ"מ א"כ, בשורש מציאות הבריאה, ראשיתה היה כביכול בשני הכוחות שמריבים זה עם זה, מי גובר על מי, האין סוף או הגבול, וכשעלה במחשבה לברוא את העולם במידת הדין שהוא שורש הגבול, מכח כך היתה מציאות של שתיקה שבה מתגלה כח הגבול - והרי כאשר האדם שותק הוא שם שפה וגבול לפיו שזהו מקום השפתיים, השפה [מלשון סוף] והגבול של הדיבור, וזה א"כ השורש של הבריאה במחשבה.

¹ ויתבאר להלן בהרחבה יותר.

² ללשון אחד, ויש בזה עוד לשונות בחז"ל.

בשבת" משום שהשבת היא במדרגה של שתיקה שלמעלה ממצאות הדיבור.

זהו ה"רזא דשבת, רזא דמחשבה" כלשון חז"ל, כי שבת היא למעלה מה"ויאמר אלקים" וק"ו שהיא למעלה מה"ויעש אלקים", וזוהי השתיקה - "שתוק, כך עלה במחשבה" שהיא היא ה'רזא דמחשבה'.

וזה א"כ, בחינת השתיקה של השבת שקדמה לעולם, ומבחינת מהלכי הזמנים, הזמן של השבת הזו היא בכ"ד אדר שקדמה ליום ראשון של ראשית הבריאה שהיה בכ"ה אדר^ט, וא"כ, כ"ד אדר, זה שורש תחילת השתיקה שהיתה לפני שנברא העולם, שתיקה שקדמה לעולם, - זה המהלך הראשון של השבת שקדמה לששת ימי המעשה.

ה'גער בעולמו ואמר לעולמו די' הוא ע"י השתיקה שלאחר המאמרות המעוררת את השתיקה שקדמה לעולם

ומהו המהלך השני של השבת שבאה לאחר ששת ימי המעשה - כדברי הגמ' שבתחילת הבריאה היה העולם מתפשט עד שגער הקב"ה בעולמו ואמר לעולמו די, ולכא' הרי לא מצינו בפסוקים של מעשה בראשית אלא את ה'ויאמר אלקים', המאמר מעשרה מאמרות שנאמרו בכל יום, אבל לא מצינו מאמר של הקב"ה שאמר לעולם 'די', אז כפשוטו הביאור הוא שאם הקב"ה לא היה מדבר כלל, הרי שלא היה מתחדש מציאות של נבראים, אבל לאחר שהיו עשרה מאמרות והתחדש מציאות הנבראים, אפשר להבין שמכח המאמרות היה את המציאות שהעולם היה הולך ומתפשט, ולזה הוצרך עוד מציאות חדשה של 'די'.

ובלשון ברורה - יש את ששת ימי הבריאה עצמם שזה מה שבפועל הבריאה התחילה להיבראות ביום ראשון דמעשה בראשית ב"ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד", ותחילת הבריאה היתה מכח הגילוי של העשרה מאמרות שהתחיל במאמר של 'בראשית' [- כמו שאומרת הגמ' 'בראשית נמי מאמר הוא'] ובמאמר של 'ויאמר אלקים יהי אור'.

ולפי"ז, מהו היחס של שתי השבתות, השבת שקודם הששה ימים והשבת שלאחריה - בשבת שקדמה לעולם, היה את מציאות השתיקה שלפני הדיבור, וכמו כן בשבת שלאחר ששת ימי הבריאה התגלה השתיקה שבאה לאחר הדיבור, לאחר העשרה מאמרות.

וביאור הדברים - השתיקה שהיתה בשבת שקדמה לעולם זה ה"מתחילה עלה במחשבה לברוא את העולם במידת הדין" בבחינת "שתוק, כך עלה במחשבה", שנתבאר שגדר המחשבה היה בבחינת 'בולם פיו', כח הצמצום והגבורה, ולכן עם הארץ ירא לשקר בשבת משום שבשורש, מתנוצץ אצלו ההארה של השתיקה של שבת שקדמה לדיבור, שכיון שב'שתוק' מונח כח של צמצום וגבול, הרי שהוא תובע לומר רק אמת ולא לומר שקר, כלומר, בעומק הוא תובע לא לומר כלל אלא לשתוק, אבל גם כשכבר כן מדברים, הוא תובע לומר אמת ולא לומר שקר, ולכן עם הארץ ירא לשקר בשבת.

ומכח כך כמו המעשה הידוע באימיה דרשב"י שהובא בירושלמי "בקושי התירו לומר שלום בשבת" וזה עומק ההגדרה של "ודבר דבר - שלא יהא דיבורך בחול כדיבורך

^ט ומצינו בדברי רבותינו מכבואר ברש"ש שיש סדר שתחילתו הוא ב"ז באלול למ"ד שבתשרי נברא העולם, ולפי"ז בהקבלה לכך, אם בניסן נברא העולם, הסדר הזה מתחיל ב"ז אדר.

ולכך נצרך ה'גער בעולמו ואמר לעולמו די' שמונח בשתיקה של השבת שלאחר ששת ימי המעשה.

ומצד כך, עשרת הדברות שנתנו בלשון דיבור שהוא קשה, ניתנו דוקא בשבת, כדברי הגמ' בשבת בסוגיא דמתן תורה "לכו"ע בשבת ניתנה תורה", וב'גער בעולמו ואמר לעולמו די' חוזרים ומתעוררים הדברות שהיו במחשבה שהם מתעוררים לצאת לפועל לאחר ששת ימי המעשה, והדיברות הללו הם המגבילים את כח האמירה שבבחינת ה'עמד ושיתף עמו מידת רחמים', ומחזירים את הכח הזה ל'מתחילה עלה במחשבה לברוא את העולם במידת הדין' שזהו ה'דברתי אני עם לבי' שמתגלים בפרט בעשרת הדברות, והרי שקיום הבריאה שע"י ה'גער בעולמו ואמר לעולמו די' אף שבפועל זה נעשה ע"י השתיקה של השבת שלאחר ה'ימים אבל זה משורש מדרגת השבת שקדמה לעולם ששם התגלה השתיקה שלפני הדיבור, וזה א"כ שורש המציאות, שהעולם מתקיים.

אות הברית שב'קשת' 'שתק' - הגילוי שה'ראה שאין העולם מתקיים' מכריח את 'העמד ושיתף עמו מידת הרחמים' ונתבונן להבין יתר על כן - הרי לאחר שהקב"ה הביא בימות נח את המבול לעולם, הקב"ה כורת ברית עם נח שמכאן ואילך לא יהא יתור מבול בעולם, והאות של הברית הזו היא הקשת - "את קשתי נתתי בענן", וכפי שכבר נתבאר במקו"א, קשת בהיפוך סדר האותיות זה שתק, ולכאורה, הרי בזמן שמתגלה הקשת זה בעצם זמן שהיה צריך להחריב בו את העולם, אלא שהקב"ה נתן את הקשת כאות לברית שהעולם לא ייחרב, ולפי"ז כיון שבכח השתיקה שבקשת מתגלה ה'עלה

אבל ביאור הדברים, מה שמונח כאן בעומק בדברי הגמ', שע"י מה שבשבת שאחר ששת ימי המעשה, הקב"ה שותק, הרי שע"כ חוזרת ומתעוררת השתיקה הראשונה של קודם שנברא העולם, וזה גופא ה'אמר לעולמו די', וכפי שכבר הוזכר לעיל, דין זה אותיות די-נ', אלא שקודם הבריאה, בשתיקה שהיתה בשבת שקדמה לעולם, כיון שזה שתיקה שלפני הבריאה, הרי שזה שתיקה שמונח בה שורש התגברות כח הגבול על הבלתי בעל גבול שזהו שורש ומהות הווית הנבראים כפי שהוזכר לעיל, זה גדר השבת שקדמה לעולם.

אבל השבת שאחרי ששת ימי המעשה שהיא באה לאחר שכבר ישנו דיבור, וישנם נבראים, הגבול שמתגלה בשבת הזו זהו ה'גער בעולמו ואמר לעולמו די', זה כח הגבול שמתגלה ב'זיכל אלקים ביום השביעי מלאכתו אשר עשה'.

והיחוד הדברים לפי מה שהוזכר לעיל - מצד השתיקה הראשונה היה בחינה של 'רזא דמחשבה' בבחינת 'דברתי אני עם לבי', דיבור שבמחשבה, שזה דיבור קשה בבחינת 'דיבר אדוני הארץ אתנו קשות', ולאחמ"כ מכח ה'עמד ושיתף עמו מידת רחמים' התגלו דייקא העשרה מאמרות שהם בלשון רכה.

אבל בדקי דקות, כאשר הקב"ה חזר ושיתף עם מידת הדין את מידת הרחמים, היה בזה בחינה של 'מידת הדין לוקה' כלשון חז"ל, שנעשה במידת הדין איזושהי החלשה במה שגובר כח הרחמים ושולט על הדין, וזה גורם שחוזר האור של הבלתי בעל גבול ומאיר במקצת בגבול - שזה גופא השורש של ה'היה העולם מתפשט'.

ית' התפשט בכל העולם כולו כדוגמת מים המתפשטים שמצד עצמם אין גבול להתפשטותם - ומהשורש הזה גם בתחילת הבריאה התגלה שהעולם כולו היה מלא במים מכח מה שאין בעצם גבול למים, וכשהקב"ה אמר "יקוו המים אל מקום אחד ותראה היבשה" הרי שנעשה גבול למים כלשון הפסוק (ירמיה ה) "שמתי חול גבול לים", "גבול שמת בל יעבורון" (תהלים קד, ט) שהחול הוא הגבול שמגביל את המים מלהתפשט.

ולפי"ז, כמו שכבר מיוסד ונתבאר פעמים הרבה - כשהקב"ה מביא מבול, לא התגלה במבול דבר חדש, אלא כל מה שהתגלה זה שכביכול אין את ה'גבול שמת בל יעבורון' של החול אלא הקב"ה כביכול מחזיר את העולם לשלב אחד קודם שלפני ה"שמתי חול גבול לים" ומכח כך נבקעו מעינות תהום רבה" כיון שהגבול של החול הוסר ויתר על כן, הקב"ה מחזיר אותו למצב של לפני הרקיע שמבדיל בין מים עליונים למים תחתונים ומכח כך "ארובות השמים נפתחו" שהמים העליונים מתפשטים ללמטה.

וא"כ, כששתי הגבולות הללו של המים הוסרו, מכח כך בא המבול, והמבול הזה הוא כפשוטו השורש לחורבן העולם.

אבל בעומק, המבול עצמו שמחריב את העולם הוא לא רק השורש של ה'ראה שאין העולם מתקיים', אלא הוא גופא מוליד את ה'עמד ושיתף עמו מידת הרחמים' וזה השורש לכך שהמבול הפסיק, וכפי שנתבאר זה בעצם מה שמונח בשורש כח הגבול.

במחשבה לברוא את העולם במידת הדין' שזה השורש של החורבן, א"כ, הקשת עדיין צריכה לפעול דייקא להיפך - שהעולם יחרב.

אלא שכיון שלאחר ה'עלה במחשבה לברוא את העולם במידת הדין' מתגלה ה'ראה שאין העולם מתקיים עמד ושיתף עמו מידת הרחמים', לכן כשמתעורר הקשת שהוא התעוררות השתק, השתיקה דמעיקרא, אמנם מתגלה ה'ראה שאין העולם מתקיים' "שזה הרצון להחריב את העולם, אבל מכנגד, ממשיך אותו מהלך ומתעורר ה'עמד ושיתף עמו מידת הרחמים', כלומר - העומק של 'את קשתי נתתי בענן' הוא שע"י הקשת מתעוררת הראשית שהיתה מתחילת הבריאה, וכמו שהמהלך שהיה מתחילה הוא שבתחילה עלה במחשבה לברוא את העולם במידת הדין ולאחר מכן כשהקב"ה ראה שאין העולם מתקיים, זה לא נשאר במצב הזה שהעולם יברא במידת הדין והוא לא יתקיים רק ייחרב, אלא "עמד ושיתף עמו מידת הרחמים", כמו"כ בכל פעם שמתעוררת אותה בחינה של "מתחילה עלה במחשבה לברוא את העולם במידת הדין ראה שאין העולם מתקיים" שבסוגיא דידן זה מתעורר ע"י הארת הקשת, כמו כן גם חוזרת הבחינה של 'עמד ושיתף עמו מידת הרחמים' - זה מה שמונח ב'את קשתי נתתי בענן' - אות הברית של הקשת, שמכאן ואילך הקב"ה לא מחריב את עולמו מכח השורש של 'עמד ושיתף עמו מידת הרחמים' כמו שנתחדד.

עומק מהות המבול - הסרת כח הגבול של המים מלהתפשט

ונתבונן להבין - הרי קודם שנברא העולם היה כביכול רק הוא ית"ש לבדו, ואורו

א" וכתבתי חז"ל ש'ראה שאין העולם מתקיים' היינו מכח שהקב"ה נסתכל במעשיהם של רשעים שזה מתגלה דייקא במבול שמכח כך כמעט כל העולם כולו נחרב.

העליון, לא מתגלה מכח ה'ראה שאין העולם מתקיים' שבאמת העולם נחרב אלא מה שעשה המאציל העליון, הבורא יתברך שמו - "עמד ושיתף עמו מידת הרחמים", כמו"כ בעומק, מי שמתעורר אצלו הכעס והוא מבליג על הכעס, הרי שעי"כ הוא מעורר את ה'עמד ושיתף עמו מידת הרחמים', ומכח כך מתעורר אצל אותו אדם ה'ארך אפיים'.

וא"כ, מידת ההבלגה על הכעס, זה לא רק 'היכי תימצא' שכדי שהכעס לא יתפשט הוא מבליג, מגביל את עצמו, מתגבר ומתחזק בעצמו כמו ששמים גבול בכדי המים לא יתפשטו הלאה, אלא מי שמתגבר על הכעס בעומק נפשו, הרי שהוא מעורר את התנועה של 'ארך אפיים' מהשורש של 'עמד ושיתף עמו מידת הרחמים'.

ולכן כעס דקדושה נקרא 'כעס הפנים' דייקא כיון שכמו שנתחדד עי"כ מתעורר ה'ארך אפיים' שזה התיקון הפנימי של הכעס.

וא"כ, כאשר האדם מתבונן בדברים, יש כאן נקודה עמוקה מאד במהלכי העבודה - כפשוטו, כאשר האדם מגיע לידי כעס, הוא צריך להתגבר, וכדוגמא - הוא צריך להסיח דעת מהדבר שגורם לו לכעס כיון שככל שהוא חושב בדבר, כך הכעס הולך ומתעורר עוד ועוד, והרי נצרך לאדם להתגבר ראשית על עצם הכעס ולאחר מכן להסיח דעת להתגבר מלחשוב את המחשבות שמעוררות אותו לחזור למצב של הכעס.

אבל בעומק יותר, אם הוא באמת יגביל את עצמו בעומק הנפש פתאום הוא ירגיש נייחא, - ומהיכן שורש הדבר? - זה בדיוק עומק הדברים שנתבארו, כיון שאז מאיר בו האור

העומק הפנימי של ההגבלה בשעת הכעס שגורמת להרגשת נייחא בנפש
והרי כמו שמבואר ברבותינו כמה וכמה פעמים שכאשר יש לאדם מידת כעס, המידה שהוא צריך להשתמש בה באותה זמן היא מידת ההבלגה להבליג על כעסו, וכפשוטו מידת ההבלגה מתייחסת לכל כח חזק יותר שנצרך את מידת ההבלגה בכדי להתגבר ולהתחזק כנגדו כמו שהוזכר בראשית הדברים, אבל מצד הבחינה שמסביר רש"י על הפסוק "מבליגתי על יגון" שזה מלשון איפוק שהאדם מתאפק כדי שהיגון לא יוכל לפרוץ, בהרחבה יותר בכוחות נפשו של האדם, רבותינו מזכירים את זה על כח הכעס שבאדם, ששם נצרכת מידת ההבלגה.

ובעומק, זה מקביל ממש למה שנתבאר עד השתא - כשמתגלה לתתא השורש של "עלה במחשבה לברוא את העולם במידת הדין"
זוהי מידת הדין שהופכת להיות באופן של כעס, כלומר - מצד השורש, מידת הדין היא לא כעס אלא היא שורש של כח הגבול, אבל כשהיא משתלשלת ויורדת לתתא, היא הופכת למציאות של מידת הכעס.

וכמו שבשורש אצל הקב"ה, ה'עלה במחשבה לברוא את העולם במידת הדין' זה שורש כח הגבול, וע"י ה'ראה שאין העולם מתקיים, עמד ושיתף עמו מידת הרחמים', כך גם לתתא כאשר מתעורר אצל האדם הכעס שהוא השתלשלות ממידת הדין העליונה², - אם הכעס שלו הוא כעס דקדושה בבחינת 'כעס הפנים' כדברי חז"ל, ע"י כן הפעולה שנפעלת היא שאותו אדם מעורר את שורש הדין העליון, וכמו שכשמתעורר שורש הדין

² ומצד כך יכול להתגלות מכח הכעס 'משבר כלים בחמתו' שזה שורש של 'אין העולם מתקיים' בערכו הפרטי של האדם שמתוקף הכעס הוא יכול לגרום לחורבן.

אבל בעומק, זה ברור לכל בר-דעת, בתשעה באב זה באמת בבחינת 'הרוני לענה', אבל במרור שאנחנו אוכלים בליל פסח, אין כוונת הדבר שמשום זכר למרירות אנחנו דבקים בליל פסח במרירות, אלא על ידי המרור שאנחנו אוכלים זכר למרירות אנחנו דבקים בתכלית של אותה מרירות שהיתה בכדי להודות ולהלל על מה שהקב"ה הוציאנו מעבדות לחירות ומשעבוד לגאולה ונאמר לפניו שירה חדשה הללוי-ה.

כלומר, אנחנו דבקים במרור שבגימטריא מות כמו שאומרים רבותינו, והיינו שהמות זהו שורש הגבול והצמצום הגמור, שהאופן שמתגלה מידת הדין הגמורה כאשר היא יורדת לתתא זה כמציאות של מות, - אבל בליל פסח דייקא מתגלה 'הוציאנו מעבדות לחרות, משעבוד לגאולה' נמצא ששורש הגבול של 'ראה שאין העולם מתקיים' הביא את ה'עמד ושיתף עמו מידת הרחמים'.

והרי זה מתגלה בצורת הגלות שהיתה במצרים ובצורת הגאולה ממצרים, שהרי כדברי חז"ל כידוע מאד, אלמלי היו ישראל משתהים במצרים ולו רגע אחד נוסף, הם לא היו נגאלים, ומשום כך הקב"ה דילג על הקץ בכדי לגאלם, כלומר מה שמונח כאן בדברי חז"ל בעומק הוא מקביל בדיוק לכל מהלך הדברים שנתבארו - ה"עלה במחשבה" כאן, זהו המידת הדין של 'ועבדום ועינו אותם ארבע מאות שנה' וה'ראה שאינו מתקיים' שבכאן היינו משום שאם הם יהיו במצרים ארבע מאות שנה, הרי שמכאן ואילך הם לא היו יכולים לצאת ממצרים והרי שאין להם קיום, ולצורך כך עמד הקב"ה ושיתף מידת רחמים עם מידת הדין שזה ההגדרה של 'דילג על הקץ', כלומר, הוא דילג על הקץ שזה מקום הקצה בבחינת הגבול, הדין [=די-נ].

העליון של ה'עמד ושיתף עמו מידת הרחמים' ועי"כ נעשה השורש של תיקון הכעס.

וזהו ה'מבליגיתי עלי יגון', כלומר, לא רק שעל מה שבפועל ישנו חורבן, מתעורר אצל האדם היגון [-שזה מה שמבואר כאן בפסוק שירמיהו הנביא מתאונן על החורבן], אלא היגון הוא על שורש מידת הדין שמחריבה את העולם, וכאשר האדם דבק ב'מבליגיתי עלי יגון', הרי שהוא מעורר בנפשו את ה'עמד ושיתף עמו מידת הרחמים'.

ה'רוח אפינו' של המשיח - כח הארך אפיים המתפשט שמתקן את מציאות החורבן

ועי"ז נאמר בחז"ל שביום שנחרב בו ביהמ"ק, נולד משיח, וכמו כן אומרים חז"ל שעל המשיח דייקא נאמר לשון הפסוק "רוח אפינו משיח ה' אשר אמרנו בצלו נחסה בגויים", כלומר, במשיח מתגלה 'רוח אפינו' בבחינת 'ארך אפיים' שהוא אינו קצר רוח אלא ארך אפיים, ומכח כך הוא יכול להתפשט ולהאיר הלאה, וזה א"כ, השורש דתיקון של מציאות החורבן.

כח 'השביעני במרורים' דליל פסח מגלה שתכלית המרירות היא הגאולה ממצרים

והרי ידועים עד מאד דברי חז"ל במדרש שדורשים על הפסוק "השביעני במרורים הרוני לענה" שבאותו יום בשבוע שיוצא ליל פסח בכל שנה, באותו יום יוצא גם תשעה באב באותה שנה והיינו שבאותו לילה של 'השביעני במרורים' שזה אכילת מרור של ליל פסח, 'הרוני לענה' בליל תשעה באב. ולכאן הלא דבר הוא, למה באמת תשעה באב יוצא באותו יום בשבוע שחל ליל פסח, ומה השייכות של שתי סוגי המרורים הללו - "השביעני במרורים הרוני לענה".

ונתבונן להבין - כאשר דבוקים בכח הגבול של השס"ה לאוין בשלימות, אז מתגלה השורש של ה'עמד ושיתף עמו מידת הרחמים' שזה הרמ"ח, רמ"ח מצוות עשה ורמ"ח איברים, כלומר - כשלא מקיימים את השס"ה לאוין בדקדוק, א"כ אין גבול גמור ומכח כך חסר בגילוי הרמ"ח שהוא אותיות רחם-רחמים.

וא"כ שורש מה שמתגלה ביציאת מצרים שזה התיקון של חג הפסח וחודש ניסן, הוא להגיע למקום של 'לפיכך אנחנו חייבים להודות ולהלל ולשבח' וכו' - אבל דייקא "חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים" כלומר הוא רואה את עצמו שהוא היה במצרים והרי שהוא דבק בגבול הגמור, ב'השע ממני ואבליגה', ומכח כך מאיר בו ה'עמד ושיתף עמו מידת הרחמים'.

ואז מתקיים - 'לא את אבותינו בלבד גאל הקב"ה ממצרים אלא אף אותנו גאל משם' דהיינו שאנחנו דביקים ב'עמד ושיתף עמו מידת הרחמים' - זה העומק הפנימי של יציאת מצרים.

כ-ל בלג בלכביפדיה עבודת השם-חודש ניסן
מספר שיעור בקול הלשון 38122546

וא"כ, ה'ראה שאין העולם מתקיים' בהכחנה של גלות מצרים זה במה שאלמלי הם היו נשארים שמה כל הארבע מאות שנה, לא היה מציאות קיום לישראל כי הם היו נופלים לנ' שערי טומאה כדברי חז"ל כידוע עד מאד.

ולכן 'עמד ושיתף עמו מידת הרחמים' - שזה התעורר במה שהקב"ה דילג על הקץ. וכמו שנתבאר, לכן 'השביעני במרורים הרוני לענה' שדייקא בלילה שיוצא ליל פסח יוצא ליל תשעה באב, משום שכמו שבילל פסח ה'השביעני במרורים' שהיה בגלות, הוא השורש של הגאולה של ה'עמד ושיתף עמו מידת רחמים' שמונח בדילוג על הקץ, כמו כן ב'הרוני לענה' של תשעה באב מתגלה שבו ביום נולד משיח, וזה א"כ ההיקש של שני הלילות הללו אהדדי.

וכמו שאומרים חז"ל - "כגאולה ראשונה כך גאולה אחרונה", ולעניינא דידן - כמו שבגאולה ראשונה היה 'ראה שאינו מתקיים' ב'השביעני במרורים' של מצרים ומכח כך 'עמד ושיתף עמו מידת הרחמים' בדילוג על הקץ, כך שם ב'הרוני לענה' שבגלות אחרונה ששורש הגלות במדרגת זמן זהו תשעה באב, מכח 'הלענה' הזו שהיא ה'ראה שאין העולם מתקיים' נולד משיח שהוא ה'רוח אפינו משיח ה' אשר אמרנו בצלו נחסה בגויים', שהוא הוא שורש מציאות הגאולה.

וא"כ, כאן מונח עומק כח הגבול דתיקון שזה שורש הגאולה, שהרי כמו שידוע, מצרים מתחילה באות מ' ומסתיימת באות מ' שצורת המ' [ובפרט המ' סופית] היא באופן של ארבעה מחיצות שזה השורש של מה שאומרים חז"ל שלא יצא ממצרים עבד מעולם.

אבל השורש של הגבול הזה, הוא השורש של בקיעת הגבול שביציאת מצרים.



מדור מחשבה

בלביפדיה מחשבה
בלג

סוגיות במחשבה
בלג

בלביפדיה מחשבה בלג

א"כ יש כוח מחודש שמתגלה כביכול
בבריאה, היפך טבעו של עולם, שהקב"ה מחזק
את החלש ויוצר לו מציאות של תוקף. ע"י כן
החלש גובר על מי שהוא עז יותר ממנו.

מכוח ההבלגה - החלש הופך לחזק
נמצא שבמושג הבלגה קיים ב' הבחנות.
הבחנה א' - עצם העמדת גבולות כנגד כוח
המתפרץ. הבחנה ב' - שהתוקף והחוזק
הנדרש לייצר גבול, גופא לוקח דבר חלש
שיש בו פחות כוח ומוסיף לו מציאות של כוח,
ובזה נעשה החלש יותר חזק מהגיבור.

עצי גפר - לבלוג את המים

איתא בגמרא (סנהדרין קח:) "עשה לך תבת
עצי גפר מאי גופר אמר רב אדא אמרי דבי רבי
שילא זו מבליגה וברש"י (שם) "מבליגה" - עץ
הוא".

בפשוטו, נצרך עצי גופר לבניית התיבה כדי
להגן שלא יכנסו מי המבול.

ובעומק יותר. גשמים שירדו בגבורה
החריבו את כל היקום כולו ויכלו גם להחריב
את התיבה. כנגד גשם זו עומדים עצי גופר -
מבליגה - שמגבילים את החוזק והגבורה ועל
ידי כן מעכבים את המים מלהיכנס.

מרים בת בילגה

כידוע כ"ד משמרות כהונה היו במקדש.
אנשי משמר הנכנסין חולקין ביניהם את לחם
הפנים שלהם בצפון, כדי שיראו הנכנסים

גדר בלג להבליג

'בלג' מלשון הבלגה, כדוגמת (ירמיהו ח יח)
"מבליגיתי עלי יגון".

ב - ל - ג בהיפוך סדר האותיות הרי הוא
ג - ב - ל שורש הגבול. כוח ההבלגה מבואר
ברש"י ועוד, שהוא התוקף והחוזק*. הרי עצם
טבעו של הדבר היה צריך להתפשט ולהתפרט,
ונצרך תוקף וחוזק להעמיד את הדבר על
עומדו. א"כ מבליג פירושו לחדש מציאות של
גבולות נגד הטבע המתפשט.

והנה לכל דבר בבריאה קיים גבול שורשי
כלשון חז"ל (ספר יצירה ה ב) "והן הן גבולות
עולם". ויש גם יצירת גבול כביכול שהאדם
יוצר^ב שבא מכוח ההבלגה בנפשו.

המבליג שוד על עץ

איתא בגמרא (שבת עז:)

"תנו רבנן חמשה אימות הן אימת חלש על
גבור אימת מפגיע על ארי אימת יתוש על
הפיל אימת סממית על העקרב אימת סנונית
על הנשר אימת כילבית על לויתן אמר רב
יהודה אמר רב מאי קרא המבליג שד על עץ".

והנה, מדרך העולם החלש ירא מהחזק. אלא
שמבואר בדברי הגמרא הבחנה הפוכה. וזה
נלמד מלשון הפסוק (עמוס ה ט) 'המבליג שד
על עץ ושד על מבצר יבוא'.

ביאור הדברים. 'מבליג שד על עץ' פירושו,
שהקב"ה מחזק דבר שדוד וחלש, ועי"כ החלש
מתחזק על דבר העץ.

^א רש"י תהלים לט יד 'ואבליגה' - ואתחזקה.

^ב בדקות הוא משנה את מקום הגבול לא יוצר גבול חדש.

^ג מבליג י"ה. ויבואר עוד לקמן.

שהצפון הוא העיקר, לפי ששם שחטו את קדשי הקדשים.

והיוצאין חולקין בדרום, לסימן שהם יוצאים ואינם עובדים עוד. אולם משמרת כהונה בשם 'בילגה' לעולם חולקת בדרום כדאיתא במתני' (סוכה נו:): "הנכנסין חולקין בצפון והיוצאין בדרום בילגה לעולם חולקת בדרום וטבעתה קבועה וחלונה סתומה".

א"כ בילגה תמיד נמצאת בתפיסת יציאה, טבעתה קבועה שא"א לקשור בה, ועוד חלונה סתומה.

טעם הדבר מבואר בגמרא (שם ע"ב)

"תנו רבנן מעשה במרים בת בילגה שהמירה דתה והלכה ונשאת לסרדיוט אחד ממלכי יוונים כשנכנסו יוונים להיכל היתה מבעטת בסנדלה על גבי המזבח ואמרה לוקוס לוקוס עד מתי אתה מכלה ממונן של ישראל ואי אתה עומד עליהם בשעת הדחק וכששמעו חכמים בדבר קבעו את טבעתה וסתמו את חלונה".

ברור הדבר שבילגה דכאן לשון בלג י"ה שווה בשורשה לעצי תיבת נח אלא שכאן התגלותה בקלקול.

דהרי יש ביניהם הקבלות יסודיות מאוד. וכידוע נ"ח בחינת נר חנוכה יצא מהתיבה מכוח היונה שכנגדה עומד יון. ומרים בת בילגה נשאת לאחד ממלכי יון. היא 'היתה מבעטת בסנדלה על גבי המזבח', לכן דייקא כשנכנסו היוונים, טמאו את המזבח כדברי הגמרא (יומא טז.) "אבני מזבח ששקצום מלכי יון".

חלש הופך לחזק מכוח חכמה - כח מה

הוזכר בראשית הדברים הבחנה אחת בהבלגה שמכוח התוקף והחוזק, נהפך החלש לחזק. שורש הדבר. כידוע 'חכמה' אותיות 'כח

מה'.

והנה, לכל דבר יש את כוחו שלו. וכשבאים להוסיף לו כוח, מתגלה שורש החכמה שבו דשם מקור הכוח, 'כח' 'מה'. מתרבה השפע ממדרגת החכמה - ה'כח' 'מה', וע"י כן החלש יאמר חזק אני. נמצא שהחלש מקבל תוקף של חוזק מהחכמה ששם מונח וגנוז שורש הכוח. הוא זה שמשלשל למטה וע"י כן החלש הופך להיות חזק.

גיבורים ביד חלשים

ברור הדבר שקיים חכמה בתיקון וכנגדו חכמה בקלקול. וכידוע חכמה דקלקול, הרי הוא חכמת יון.

לפי"ז מובן הדבר מדוע מרים בת בילגה שנישאת לחכמי יונים נקראת על שם המשמר - בילגה.

וזה, כי מהות מציאות בילגה עומדת כנגד כוח מציאות הקדושה של חכמה כח מה, שממנו נעשה תוספת של כוח. והנה, כאשר נעשה הנס וניצחו בני חשמונאים את היוונים, נאמר "גיבורים ביד חלשים", שזה מדרגת הבלגה הנ"ל שהחלש נעשה גיבור.

שורש של זה שהכוח המבליג והשדוד מתגבר, ושאימת החלש על הגיבור, מתגלה ממציאות החכמה כוח מה, סוד חכמה דקדושה שהוא בעצם מציאות של הדבר.

חכמה בגוים תאמין תורה אל תאמין

איתא במדרש (איכה רבה ב יג)

"אם יאמר לך אדם יש חכמה בגוים תאמן, הדא הוא דכתיב (עובדיה א') והאבדתי חכמים מאדום ותבונה מהר עשו, יש תורה בגוים אל תאמן, דכתיב מלכה ושריה בגוים אין תורה".

כידוע, מה שנאמר 'חכמה בגוים תאמן' בעיקר מתגלה בחכמת יון. אלא שבמציאות

לוחות ראשונים, התורה דייקא 'נותן ליעף כוח' - מציאות תוקף וחוזק. אולם במדרגת לוחות שניים מתגלה תשישות כוח. וביתר עומק.

תשישות כוח כידוע מתגלה בעיקר במדרגת נקבה.^ד

והנה, הוזכר לעיל שבלשון הבלגה קיים ב' הבחנות. א' - תוקף וחוזק. ב' - גבול.

לפי זה, כידוע בלוחות ראשונים כתוב 'זכור', ובלוחות שניים 'שמור'.

ולעניינה דידן. לוחות ראשונים הם הבחנה של הבלגה מלשון תוקף, חוזק וכוח, בבחינת 'זכר' - 'זכור'. לעומתם לוחות שניים שבהם התגלה תשישות כוח כנ"ל נאמר 'שמור'. וזה הבחנה ב' של הבלגה - בחינת גבול בבחינת נקבה - חומה לו סביב, אלא שהתוקף והכוח שמתגלה בלוחות שניים, הוי רק כשמירה, לא ככוח של חלש שהופך להיות מציאות של חזק.

שלושת ימי הגבלה - גבול מדרגת זכר - כח וגבול, מדרגת נקבה - חומה בלוחות ראשונים מתגלה לא רק תוקף החוזק של זכר אלא גם כוח ההגבלה. וזה בשלושת ימי הגבלה כשהתחייבו בדין (שמות יט טו) "אל תגשו אל אשה".

פשטות העניין מבואר בגמרא (שבת פו.) כדי שיקבלו את התורה בטהרה.

אבל בעומק יותר, 'אל תיגשו אל אשה' היינו, אל תרדו למדרגת אשה, אלא תעבדו בגבול במדרגת הזכר. דכמו שמבואר, ההגבלה של נקבה בבחינת חומה, כלשון חז"ל (יבמות סב:)

החכמה של יון, מתגלה ששורש הדבר הוא חכמה אבל איננו נותן מציאות של תוקף וכוח. לעומתם בישראל מתגלה שורש החכמה 'כח מה' להוסיף כוח ולהוסיף מציאות של תוקף. וזה בא מכוח התורה דווקא.

דהנה, איתא במדרש (איכה רבה פתיחתות סימן לב) "מבליגיתי עלי יגון עלי לבי דוי, מהו מבליגיתי, מבלי הוגין בתורה לקיים מצות ומעשים טובים, עשיתי ביתי גיתי"

לפי"ז, מכוח מדרגת חכמה בגויים תאמין מתגלה רק מציאות של חכמה, אולם מכוח מדרגת התורה מתגלה מציאות של כוח 'הנותן ליעף כוח' שנותן כוח וחוזק לקיום בית המקדש, ובהעדר תורה, נחרב הבית - "עשיתי ביתי גיתי".

לוחות ראשונים - נותן ליעף כוח, לוחות שניים - מתשת כוחו של אדם אולם לכאורה קשה, דידוע שהתורה מתשת כוחו של אדם כמבואר בגמרא (סנהדרין כו:)

"אמר רבי חנן למה נקרא שמה תושיה מפני שהיא מתשת כחו של אדם".

אלא ביאור הדבר. דאיתא בגמרא (ברכות לב.) "וידבר ה' אל משה לך רד מאי לך רד אמר רבי אלעזר אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה משה רד מגדולתך כלום נתתי לך גדולה אלא בשביל ישראל ועכשיו ישראל חטאו אתה למה לי מיד תשש כחו של משה ולא היה לו כח לדבר".

א"כ לולי חטא העגל בני ישראל היו מקבלים את לוחות הראשונים, ובהם לא חל מציאות של תשישות כוח. נמצא, שמדין

^ד הרי מברכים 'נותן ליעף כוח' בשעת קימה בבוקר. ובמתן תורה בני ישראל ישנו והקב"ה עוררם, שם מתגלה הנותן ליעף כוח. ^ה כדברי הגמרא (ברכות לב.) "אמר משה לפני הקדוש ברוך הוא רבונו של עולם עכשיו יאמרו אומות העולם תשש כחו כנקבה ואינו יכול להציל". ובמשה עצמו התגלה תשש כוחו כנקבה כמבואר ברש"י (רש"י במדבר יא טו) "ואם ככה את עשה לי - תשש כחו של משה כנקבה כשהראוהו הקדוש ברוך הוא הפורענות שהוא עתיד להביא עליהם על זאת". (וע' שם מה שהקשו הרמב"ן ועוד).

(דברים ה כו) "מי יתן והיה לבכם זה להם ליראה אתי ולשמר את כל מצותי כל הימים".

א"כ במדרגת מתן תורה מתגלה היראה. יראה זו בא מכוח התוקף והחוזק והיא גופא יוצרת את הגבול. לא גבול של חומה סביב מדין נקבה, אלא מכוח מדרגת הזכר, תוקף וחוזק של יראה.

הגבלה ושמירה במדבר מכוח היראה נתבונן. בפשטות, אופן השמירה לבני ישראל במדבר היה עמוד הענן ביום ועמוד האש בלילה. אלא שבצומק, עיקר השמירה, הוא מכוח מה שיראים מבני ישראל. וזה כדברי הפסוק (שמות יח ט) "ויחד יתרו וכו'" 'ויחד' מלשון פחד¹, שנעשה בשרו חידודים חידודים. פחד זו נגרם מהשמועה ששמע ובא, קריעת ים סוף ומלחמת עמלק.

וכמו שאמרה רחב למרגלים (יהושע פרק ב ט) "וכי נפלה אימתכם עלינו וכי נמגו כל ישיבי הארץ מפניכם". כל האומות היו יראים עד שבא עמלק וקירר את האמבטיה.

א"כ במדבר, שהוא לא מקום שמוקף חומה, לא רק שהענן והאש² הייתה שמירה להם, אלא היה תוקף וחוזק שהוא גופא יצר שורש נקודת היראה - מציאות גבול דקדושה.

שמירה בירושלים מכוח היראה - ירא שלם

כידוע, ירושלים מוקפת חומה. אלא שאיתא בגמרא (ב"ב עה:)

"בקש הקדוש ברוך הוא לתת את ירושלים במדה וכו' מיד ויאמר אליו רוצ' דבר אל הנער הלז לאמר פרזות תשב ירושלם וכו'"

נמצא שישנה הבחנה שירושלים מוקפת

'כל השרוי בלא אשה שרוי בלא חומה'. לעומת זאת כוח הגבול שמתגלה במדרגת הזכר, הוא עומק תוקף החוזק והכוח.

חומה - חלש, בלי חומה - חזק

כאשר באו המרגלים לארץ ישראל, כתיב (במדבר יג יח) "וראיתם את הארץ מה הוא ואת העם הישב עליה החזק הוא הרפה וכו'".

וברש"י (שם) "החזק הוא הרפה - סימן מסר להם, אם בפרזים יושבין, חזקים הם שסומכין על גבורתם, ואם בערים בצורות הם יושבין, חלשים הם".

ועל פי המתבאר, אם הם חלשים בבחינת תש כוחו כנקבה, נצרך חומה סביב. אבל אם הם חזקים וגיבורים, לא נצרך חומה בפועל, אלא התוקף והחוזק גופא יוצר את נקודת הפחד שמפחיד ומגביל את האויבים.

הגבלה מכוח היראה

הוזכר בראשית הדברים "חמשה אימות הם וכו'".

וכמו שנתבאר, יש גיבור ויש חלש, ועל דרך כלל החלש ירא מהגיבור. אלא שבמקרים המובאים בגמרא, החלש הופך לחזק וע"י כן החזק מפחד ממנו. א"כ מבואר שע"י גילוי תוקף וחוזק נולד אימה, והאימה גופא יוצרת את ההגבלה.

ולעניין הגבלה בהר סיני הנ"ל.

שמדין הזכר מתגלה גבול בבחינת תוקף של חוזק וע"י כן נעשה אימה ויראה שמפחדים להתקרב סביבותיו. זה גופא מגביל את הסובבים מלהתקרב אליו.

זה סוד הגבול של 'היו נכונים ליום השלישי' - שלושת ימי ההגבלה. הרי במתן תורה נאמר

¹ וכבר ביארו רבותינו לשון 'ויחד' לכמה פנים. ע' רש"י שם.
² ובעומק, שורש האש הוא שורש היראה.

את יצרו".

חומה, אולם מתגלה בו גם בחינה של פרזות.

ובעומק, מונח ב'ירושלים' - בחינה של כוח היראה 'ירא שלם'.

ועוד איתא (מדרש תהלים מזמור עו)

"ואברהם קרא לבית המקדש יראה, שנאמר ויקרא אברהם שם המקום ההוא ה' יראה (שם בראשית כב יד), אמר המקום אם אקרא אותו שלם, כמו שקראו שם, אני אבטל דברי אברהם אוהבי שקראו יראה, ואם אני קורא אותו יראה, אני אבטל דברי שם הצדיק שקראו שלם, מה עשה הקדוש ברוך הוא, שיתף מה שקראו שניהם, אברהם קראו יראה, ושם קראו שלם, והקב"ה ירושלים".

א"כ עיקר מדרגת הגבול בירושלים למרות כוח 'תשב פרזות', מתגלה מכוח היראה שבו, והיא היא שורש כוח שמירתו.

חורבן הבית - הבלגה חדשה

איתא בגמרא (יומא סט):

"דאמר רבי יהושע בן לוי למה נקרא שמן אנשי כנסת הגדולה שהחזירו עטרה ליושנה אתא משה אמר האל הגדל הגבר והנורא אתא ירמיה ואמר נכרים מקרקרין בהיכלו איה נוראותיו לא אמר נורא אתא דניאל אמר נכרים משתעבדים בבניו איה גבורותיו לא אמר גבור אתו אינהו ואמרו אדרבה זו היא גבורת גבורתו שכושב את יצרו שנותן ארך אפים לרשעים".

בזמן שבית המקדש קיים, מתגלה בחינת ההגבלה במחיצות הבית. וכשנחרב הבית, בפשוטו זה נפילה בחינת 'נכרים מקרקרין בהיכלו'.

אלא שבעומק, מתגלה הבלגה חדשה של תוקף וחוזק בבחינת 'זו היא גבורתו שכושב

כוח השמירה מרחוק - נר חנוכה מדליקו בחוץ

הוזכר לעיל, שכשנכנסו יוונים להיכל טמאו את המזבח "אבני מזבח ששיקצו יוונים".

כנגדם עומדים בית חשמונאי.

והנה, האור שהתגלה שמכוחו נעשה כל הנס דאז, הייתה במנורה בבחינת 'חכמה' 'כח מה', בחינת (ב"ב כה:)"הרוצה להחכים ידרים".

וכשגברו בית חשמונאי שנמסרו גיבורים ביד חלשים כנ"ל, התגלה בבית המקדש תוקף של חוזק חדש, מכוח ההארה הפנימית לא מכוח מציאות הגבול. יראה זו יוצרת הארה למרחוק וגורמת שמירה מרחוק.

וזה מה ש"הדליקו נרות בחצרות קדשיך" בחצר דייקא. שהדלקה זו מאירה גם לבחוץ בבחינת האימה של תוקף החוזק, מכוח החכמה כנ"ל. שמה שנמצא כחלש כפשוטו מתחזק, וע"כ שומר מכוח שגם בלי חומה, מאיר את ההארה למקום סביב ובזה יראים ממנו.

וכמו כן נר חנוכה ש"מצוה להניחה על פתח ביתו מבחוץ" (שבת כא:). לא בפנים במקום השמירה, אלא מבחוץ. מקום זה מאיר את האימה שנמצאת מסביב, והופכת להיות שמירה. זה נקרא גברו בית חשמונאי, עומק ההארה שגנוז במעמקי בית המקדש שחלש גבר על החזק.

הארת ל"ג בעומר - ב ל"ג

למעלה מבחינת נר חנוכה שמדליקה בפתח ביתו מבחוץ, נמצא שורש בל"ג בל"ג בעומר. דהנה, הארת הדלקה דרשב"י שונה מנר

^ח אולם גבורה ותוקף זו באתכסיה, דכמו שנתבאר, הגבלה מצד היראה גורם לפחד מן הדבר, אבל כאן נכנסו הנכרים להיכל.

^ט "ואם היה דר בעלייה מניחה בחלון" וזה כנגד חלונה של בילגה שנסתם כמבואר במשנה הנ"ל.

כוח ר' שמעון - מבליג בכוח הסוד - בינה לי גבורה

בעומק זה שורש רבי שמעון בבחינת "לא שמיע לי כלומר לא סבירא לי". ומבואר ש'שמיע לי', לא שמיעת האוזן בלבד אלא סברת הדבר שהיא בבחינת 'הבן בחכמה'.

והנה, תוקפו וחוזקו של רבי שמעון מגיע מכוח ההבלגה. דכידוע ארבעה מדרגות בתורה - פרד"ס. והרי, ההבלגה מתגלה ב'סוד' בבחינת (משלי יא יג) "הולך רכיל מגלה סוד ונאמן רוח מכסה דבר". 'מכסה דבר' היינו שמבליג ואינו מגלהו. מכוח אותה הבלגה נעשה ביום ל"ג - 'אני בינה לי גבורה'.

תיקון האב"ל מכוח הבלגה בל"ג

כל זמן חיותו של אדם הוא פועל, במעשה ובדיבור. ברגע שמת, הוא מפסיק לדבר בבחינת (כ"ב טז:) "אבל אין לו פה". אמנם הדבק במדרגת הבלגה פיו גם בחיי חיותו, מתגלה אצלו בחינת מיתה דתיקון.

זה עומק תוקפו של רשב"י. שגם בזמן חיותו הוא מגלה את מציאות המת שבו, בבחינת שתיקה והבלגה כנ"ל. בזה גורם שצדיקים במיתתם קרויים חיים, כי מה שאינם מדברים במיתתם זהו המשך ההנהגה של כוח ההבלגה בחייהם.

ובדרך רמז, אב"ל גימטריא ל"ג. וזה, שרשב"י בבחינת ל"ג בעומר בא לתקן את האב"ל שאין לו פה ע"י הבלגתו בעודו בחייו שדבק במדרגת 'נאמן רוח מכסה דבר' ששומר את הדבר בתוכו.

לליבי - ל"ב גיליתי - ל"ג

איתא בגמרא (סנהדרין צט.) "כי יום נקם בלבי ושנת גאולי באה מאי יום נקם בלבי אמר רבי יוחנן ללבי גיליתי לאבריי לא גיליתי" וברש"י

חנוכה בב' פנים. הא' - שהדלקה זו אינה הארה של נרות, אלא להבה בחינת "בית יוסף להבה". וב' - לא רק שההארה מבחוץ, אלא היא מאירה בהתפשטות רחבה עוד יותר כמנהג ישראל להדליק בכל מקום.

יוסף להבה - מבליג ולא מספר לאביו מאומה

ביחס דידן מתגלה ביוסף בחינת הבלגה של תוקף וחוזק בבלימת פיו. שזה בבחינת (חולין פט.) "אין העולם מתקיים אלא במי שכולם את עצמו בשעת מריבה, שנאמר, תולה ארץ על בלימה". וזה, כאשר בלם פיו ולא סיפר לאביו את מה שעשו לו אחיו. ומבואר (פסיקתא רבתי ד ד"ה ביום השמיני) שהיה נזהר מלהתייחד עם אביו, כדי שלא יחשבו אחיו שיספר לאביו מה שקרה לו אתם.

בינה לי גבורה - בל"ג - כוח הלהבה

והנה, על יוסף נאמר (בראשית מא לט) "אין נכון וחכם כמוך". וכתוב (משלי יד) "אני בינה לי גבורה".

בדרך רמז "אני בינה לי גבורה" ר"ת בל"ג. ובעומק.

שורש החכמה 'כח' 'מה' יוצא מכוח "הבן בחכמה", וע"י כן נולד תוקף של חוזק של גבורה כנ"ל. וזה בחינת בל"ג 'בינה לי גבורה'.

נמצא שגנוז במציאותו של יוסף, כוח ההבלגה והיא גופא השורש שיוצר תוקף וחוזק.

ולעניינה דידן.

התגלה התוקף והחוזק באש המנורה, מציאות של נרות, ומכוח כך האש נהפך להיות להבה. זה 'לי בינה לי גבורה' שמתגלה.

עומק הדבר בהקבלה למה שהוזכר.

כשהלך והתחבא בבית המדרש, הוא התחבא במקום שיש בו ד' מחיצות וששה צדדים. וזהו ההבחנה שמעולם לא קראתי לאשתי אשתי אלא לאשתי ביתי (גיטין נב.). והרי אשתו דייקא הייתה נכנסת לבית המדרש ומפרנסת אותו כמבואר שם "כל יומא הוה מייתי להו דביתהו ריפתא וכוזא דמיא וכרכי".

א"כ נמצא שם בבית מדרש בבחינת הגבלה - חומה סביב, אישה סביב לו. וזה המדרגה התחתונה שנתבאר לעיל בחינת הבלגה של מחיצות וגבול.

אלא שנצרך לברוח משם שמא תגלה אשתו בפיה דנשים דעתן קלות. ועוד הרי 'תשעה קבים של שיחה' נתנו לאישה. הוא בורח למערה דייקא ששם למד תורת הסוד, כי שם דבק במדרגת הבלגה שאיננו אומר את הדבר אלא מסתיר אותו כמות שהוא.

צורת שהייתו שם במערה היה כלשון הפזמון 'במערות צוריסטו שעמדת, שם קנית הודך והדרך'. הוא טמן את עצמו בחול בחינת חלל, בצמצום וגבול. ביציאתו מהמערה, הוא הולך ממדרגת הגבול והחלל, ודבק במדרגת הארת האור אין סוף.

בהאי סיפרא יפקון מן גלותא - גל ותא

ידוע בדברי רבותינו שפיו של רבי שמעון בחינת פה של מתן תורה, בבחינת 'סיני סיני לו

(שם) "לאיברי לא גליתי - שלא הוצאתי דבר מפי וכו"א.

לענייננו. יש מרבותינו^א שחילקו את מ"ט ימי העומר למנין ל"ב טו"ב (גימטריא מ"ט). נמצא שעד יום ל"ג בעומר מתגלה בחינת ל"ב, ומשם והלאה מדריגת טו"ב^ב.

והנה, כידוע קודם פטירתו גילה רשב"י סודות בתורה מה שלא גילה כל חייו^ד. וזה, מכוח מה שבחיי דבק ב"לליבי גיליתי לפומי לא גיליתי", התגלה עכשיו בל"ג בעומר מדרגה שלמעלה ממצאות ההגבלה. מתגלה בתורת רשב"י עומק ההארה של האור שאין לו סוף והגבלה. והיא גופה באה אחרי מציאות של דבקות בסוד מדין הבלגה והגבלה.

נמצא שעד יום הל"ב עיקר המדרגה הוא 'לליבי גיליתי לפומי לא גיליתי', וכשמתגלה הילולה דרשב"י במדרגת הגל, אז מתגלה ג"כ מדרגת 'לפומי גיליתי'.

סדר התחבאות דרשב"י - בבית המדרש ולאחמ"כ במערה

והנה, שורש מה שגלה רבי שמעון למערה היה מכוח מה ששיבחו החכמים את רומי, ורבי שמעון אמר "כל מה שתקנו לא תקנו אלא לצורך עצמן" כמבואר בגמרא (שבת לג:). קודם ברח לבית המדרש "אזל הוא ובריה טשו בי מדרשא". אלא שלאחר מכן "כי תקיף גזירתא אמר ליה לבריה נשים דעתן קלה עליהן דילמא מצערי לה ומגליא לן אזלו טשו במערתא".

^א ובתיקוני זוהר דף נ' "לליבי גליתי לפומי לא גליתי".

^ב (בני יששכר מאמרי חודש אייר מאמר ג - ל"ג בעומר) "והנה ימי הספירה הם מ"ט ימים מנין ל"ב טו"ב הנלמד על הטוב הכללי מן תיבת בראשית עד וירא אלקים כי טוב (ועיי' בדרושים הנ"ל ענין כונות הלילה הז' (מ"ה ב"ן) מצ"ה (ע"ב ס"ג) בגימטריא יה"א אור וז' אור הגנוז, הבן מאד) הוא הטוב הכללי אל התורה אשר בה גנוז האור הטוב, על כן צונו הש"י לספור קודם מתן תורה מ"ט ימים מנין ל"ב טו"ב וכו" ע' שם כל המאמר.

^ד והרי, טו"ב בגי' י"ז, שזה עיקר מדריגתו של יוסף, "בן שבע עשרה שנה היה רועה וכו".

^ה כמבואר ב'אידרה זוטא'.

^{טו} לשון צר.

במדרגת ההבלגה דתיקון בבחינת שוד עליו, שדוד עליו, הקב"ה מחזקו, ומתגלה בו כוח של תוקף וחוזק, ומדבר כנגד רומי.

כוח זה שורשו בחכמה 'כח מה' כנ"ל. וזה הרי מה שהתגלה לבסוף כשראה את יהודה בן גרים (שבת לד.) "אמר עדיין יש לזה בעולם נתן בו עיניו ועשהו גל"ט של עצמות".

והנה, נתן בו עיניו דייקא, שעניינים בחינת חכמה "עיני ה' המה משוטטים בכל", בחינת 'עיני השכל' 'עיני העדה' שהם חכמי העדה. כשנתן בו עיניו הוא האיר את ה'כח מה', ומכוח כך נעשה גיבור וע"י כן עשהו גל של עצמות.

נמצא שבכל מעשה ההתחבאות של רשב"י נעשה תהליך ההבלגה הנ"ל. קודם היה בבית המדרש בבחינת נקבה - 'חומה' ששמרה עליו אשתו. משם יצא למערה והיה שם בבחינת הבלגה וגבול. ביציאתו מהמערה התגלה אצלו השמירה העליונה מכוח תוקף החוזק העליון וע"י כן נעשה שמירה וראיה למרחוק שנתן בו עיניו ונעשה גל של עצמות.

רזין ורזין דרזין

נתבונן. ישנה הבחנה של הבלגה שמבליגים לומר דבר מחמת פחד חיצוני, ויש מה שמבליג לומר מחמת 'נאמן רוח מכסה דבר', ששומר את הדבר ואינו מגלהו. כוח הבלגה פנימית זו, היא היא גופא פנימיות התורה.

והנה, כידוע פנימיות התורה נחלק בכללות לשנים. ישנה מדרגה הנקראת רזין וישנה מדרגה הנקראת רזין דרזין. הרזין הם בסוד המוחין לעצמם - י"ה, שהם שורשי המוחין

נקרא' שהוא בבחינת פה העליון^{טז}. הפה שלו הוא בבחינת הגילוי של ה'פומיה גיליתי'. ע"ז נאמר כידוע בדברי רבותינו שבהאי ספרא יפקון ביה מן גלותא^{טז}, שיוצאים מן הגלות.

והנה, כידוע שורש המילה 'גלה' ו'גאל' שווים^{טז}. ולענייננו, זה הג"ל של יום הל"ג, יום ההילולה שמכוח 'האי סיפרא יפקון מן גלותא' יצאו מגלות לגאולה. שגלות מדרגת 'לפומיה לא גיליתי רק לליבי גיליתי' ואין שם מציאות של גילוי. וכנגדו מתגלה מכוח מדרגת הל"ג בעומר, 'הלפומיה גיליתי', ובזה נתקן הגלות והופכת להיות מציאות של גאולה.

העומק של אור זה מאיר במהותו של רבי שמעון כמו שנתבאר, בבחינת אש להבה. לא רק במדרגת מנורה שנמצאת בפנים בדרום (שזה שורש ההתחלה שהיה רשב"י גנוז במערה, בפנים), ולא רק שיוצאת לחוץ במדרגת 'והדליקו נרות בחצרות קדשך', ויתר על כן 'מדליקו על פתח ביתו מבחוץ'. אלא מתגלה ברבי שמעון שהאור הזה שיוצא לחוץ, קודם דבק במדרגת ההבלגה שהיא התוקף של הגבול. מכוח כך מתגלה הארה יותר עליונה, שזה יציאה שלמה של מציאות אור אין סוף שאין לו מציאות של גבול.

מדרגת רשב"י כוח הבלגה מכוח חכמה

מה שרבי שמעון דיבר נגד רומי, זהו מחמת שאין לו יראה מרומי. ובהקבלה למה שהוזכר לעיל, 'חמשה אימות הם', שמכוח ההבלגה החזק ירא מן החלש. הרי באופן טבעי רומי הם החזקים ורשב"י הוא החלש. אבל כשהוא דבק

^{טז} (תיקוני זוהר הקדמה דף ג:) "אתא אליהו וכל מארי מתיבתא ואשתטחו קמיה ואמרו סיני סיני מאן יכיל למימר מלין קמך אלא בקול דממה דקה דבפומך קא אתי מלכא וכו'".

^{יז} (זוהר - רעיא מהימנא כרך ג פרשת נשא דף קכד:) "והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע בהאי חבורא דילך דאיהו ספר הזהר מן זוהרא דאימא עלאה תשובה, באלין לא צריך נסיון ובגין דעתידין ישראל למטעם מאילנא דחיי דאיהו האי ספר הזהר יפקון ביה מן גלותא ברחמי וכו'".

^{יח} כמ בואר בהרחבה במהר"ל (נצח ישראל פרק א) "וכל זה תבין כי לשון 'גלה' ו'גאל' אותיות שניהם שוות וכו'" ע' שם כל העניין.

^{יט} גל דייקא בחינת ל"ג כנ"ל.

את פשטי המקרא וחושבים שזה כל מה שיש.^כ
עומק הדבר.

ב'פשט' שבתורה מונח הסוד, אלא שיצא באופן של הלבשה של פשט. הסוד שבו והפשט שבו הם לא כאור וכלי נפרדים, אלא במדרגת 'כהדין' קמצא דלבושה מיניה וביה'. האור והכלי, הפנימיות והחיצוניות, הופכים למציאות אחת. נמצא שכל סודות התורה כתובים להדיא בחמשה חומשי תורה, אלא שכתובים באופן של 'כהדין' קמצא וכו'. מי שרואה רק את הלבושה ע"ז צווח הוזה"ק, אבל מי שרואה את האור מולבש בתוך הדבר עצמו, מונח בו עומק גילוי ה'רזין דרזין' שזהו עצם שלימות ההארה.

נמצא, שב'רזין' עצמם, קיים אופן להעלימם ואופן לגלותם. אלו שני כוחות בפנימיות, ה"ב - הרי הוא העלמה והל"ג תפיסת הגילוי. אבל במדרגה העליונה של 'רזין דרזין' הגילוי והגלות שורשם שווים, אלא שהגלות הוא ההסתר והגאולה היא הגילוי.

ל"ג של גלות ול"ג של גאולה

זה עומק המדרגה של בל"ג כנ"ל. דהרי בל"ג נטריקון ב'ל"ג, שזה ל"ג של הגלות ול"ג של הגאולה. וכבר התבאר שהבלגה כפשוטו שאינו אומר את הדבר, אלא שישנו אופן שהוא אומר וזה עדיין נסתר. נמצא שמצד אחד זה גילוי ומצד שני זה מכוסה. וזהו המדרגה העליונה יותר.

שכביכול קודם שנברא העולם הקב"ה עדיין לא דיבר. אלא ששם מתגלה מציאות ההבלגה, שהגילוי והנעלם, הגלות והגאולה, ההעלם

תחילת שם הוי"ה.^כ היו"ד והה"א שהם שורש החכמה מתפשטות בו"ה האחרונים.

אולם ישנה הבחנה שורשית עמוקה יותר, שנקראת כידוע קוצו של יו"ד שלמעלה. קוצו של יו"ד בלשון רבותינו זהו 'רזין דרזין'.

ובעומק. ידוע לשון רבותינו (בראשית רבה כא ה) "כהדין קמצא דלבושה מיניה וביה".

והנה, על דרך כלל בסדר הבריאה, יש את הדבר עצמו ויש את לבושו. כדוגמת מים והכלי שמכיל את המים. 'קמצא דלבושה מיניה וביה' בא לגלות שעצם הדבר עצמו הוא 'קמצא' (מלשון קמץ - צמצם הבלגה), ו'לבושו מיניה וביה' כי מהותו קמיצה.

ולעניינא דידן.

בפשוטו, טרם דיבורו של אדם כל זמן שחשב ושתק, דיבורו נמצא מכוסה וסתום במחשבתו. כשהוא מדבר זה יוצא לחוץ ומתגלה. והנה, במדרגת 'רזין' עצמם, קודם שנאמר הסוד הוא היה נסתר, נעלם ומכוסה. ביציאתו לחוץ זה הפך להיות 'גיליתי' במציאות של גילוי. כמו שהוזכר לעיל שעד ה"ב היה סתום ומהל"ג התגלה.

אמנם ב'רזין דרזין' מתגלה, בחינת 'כהדין' קמצא דלבושה', שגם כאשר יוצא הדבר לחוץ זה נשאר סתום, כיון שזה יוצא יחד עם לבושו. וזה כי הלבוש מונח בתוך הדבר עצמו, אז גם כאשר הוא נאמר הוא עדיין נשאר סוד.

סודות התורה מונחים בפשט

אחד מהדברים שהזוה"ק צועק עליו כמה וכמה פעמים, שתיפח רוחם של אלה שקוראים

^כ זה מה שהוזכר לעיל 'בילגה' אותיות בלג י"ה, שזה כנגד חכמת יון, 'והבן בחכמה' כנ"ל.

^{כא} (זוהר כרך ג במדבר דף קנב). "ר"ש אמר ווי לההוא ב"ג דאמר דהא אורייתא אתא לאחזאה ספורין בעלמא ומלין דהדיוטי, דאי הכי אפילו בזמנא דא אנן יכלין למעבד אורייתא במלין דהדיוטי ובשבחא יתיר מכלהו אי לאחזאה מלה דעלמא אפילו אינן קפסירי דעלמא אית בינייהו מלין עלאין יתיר, אי הכי נזיל אבתרייהו ונעביד מנייהו אורייתא כהאי גוונא אלא כל מלין דאורייתא מלין עלאין אינן ורזין עלאין".

הארה זו ממשיכה עד יום החמישים שבו התגלה הארת שער הנ' ביום מתן תורה. נמצא שכבר בל"ג בעומר מכוח הארת רשב"י מתגלה הארת מתן תורה. הארה זו היא היא ה'רזין דרזין' שמתגלים בהארת ל"ג בעומר באופן של ב' ג"ל - גלגל^כ.

א"כ זהו עומק שלימות ההבלגה מכוח מה שהבליג רבי שמעון. יש מה שהוא קנה את ההבלגה שלאחר מכן חל הדיבור, ויש מה שקנה את ההבלגה במדרגת שכביכול הבורא עולם לא דיבר לפני שברא את העולם לפני עשרה מאמרות, שזה שלימות ההבלגה, עומק הארת אור אין סוף כנ"ל.

מצד כך בלג זוהי בבחינת בל ג' - כלול ג' שמחבר את כולם יחד. מחבר את מדרגת הבלגה של הלב של 'לליכי גיליתי' עם מדרגת 'הלפומיה גיליתי'. שני מדריגות אלו וכוח שלישי שמחברם ומצרפם גם יחד זהו שלימות המדרגה של 'נאמן רוח מכסה דבר'.

כ-ל בלג-בלבביפדיה מחשבה - ל"ג בעומר
מספר שיעור בקול הלשון 33367192

והגילוי כביכול מחוברים גם יחד. זה עומק המדרגה השלימה של ההבלגה.

ב פעמים ג"ל - יו"ן

זהו ההבחנה שכנגדה עומדת מציאות של יו"ן. שהרי ב' פעמים ג"ל גימטריא יו"ן וזה נוטריקון ב ל"ג. קליפת יו"ן מגלה^כ את ההבחנה, שיש גילוי ויש הסתר. היא מסתירה את הגילוי ומראה כאילו הגילוי והלבוש הם שני דברים נפרדים.

רזין דרזין - אור אין סוף המתגלה בכל דבר

אולם באמת, עומק האור של ה'רזין דרזין' מתגלה בלבוש החיצוני ביותר. שם גנוז עומק ההארה שמתלבשת בחיצוניותה. האור הזה הוא בעצם המדרגה של האור אין סוף שמאיר בכל דבר, שזה שלימות מדרגת ההבלגה.

ר שמעון מאיר בחינת - רזין דרזין
מדרגה זו נקראת 'רבי שמעון', שהוא בבחינת סודות התורה. ישנה הבחנה של פיו של רבי שמעון שהוזכר לעיל מד' הזוה"ק. וישנה הבחנה נוספת ברבי שמעון שהיא ביחס לשמיעה. מצד המדבר הוא מדבר את אותו דבר ומגלה את הכל. אלא שכל אחד שומע לפי ערכו שלו. זהו מציאות 'הרזין דרזין' הנ"ל. הם מולבשים במציאות של פשטי התורה, וכל אחד שומע מה ששומע. זה שלימות הארת רבי שמעון שמאיר לא רק את 'הרזין' אלא את הארת 'הרזין דרזין'.

מכוח רשב"י, מתן תורה יום הנ' מתחיל בל"ג בעומר

מצד כך בל"ג בעומר מתחיל הארת היציאה מהעלם לגילוי. מה'לליכי גיליתי' לפומי לא גיליתי' מתחיל ההארה של 'לפומי גיליתי'.

^כ מלבד מה שה זכר לעיל בחינת בילגה - בלג י"ה שנישאת לאחד ממלכי יו"ן.

^כ מה שנהגו רבותינו לקחת חץ וקשת באופן של גל, שם זה רק במדרגת חצי גל, המדרגה השלימה הרי הוא גלגל, שניהם גם יחד מחוברים.

סוגיות במחשבה בלג

חכמים בדבר זה, קבעו את טבעתה וסתמו את חלונה של כל המשמרת כולה, כי אמרו אם לא ששמעה מאביה שהיה מבזה את העבודה לא אמרה כן, ובשביל אביה קנסו כל המשפחה, עכ"ל. ובלג הפך הבלגה, גבול כנ"ל, בעטה ברגלה, פעולת בליטה לחוץ, והבן. וטעם נוסף אמרו שם, ששהה ולא בא, עיי"ש (סוכה, נו, ע"א). וזהו בלג, לשון עיכוב, מעוכב. ולכך "סתמו" חלונה, דייקא. וכן טבעתה "קבועה", והבן.

ואמרו זבלגן לא ישא את כפיו (מגילה, כד, ע"ב). ופרש"י, וז"ל, נבלגן - עיניו זולפות דמעה, עכ"ל. והוא מעין הנ"ל, היפך גבול עוצר עצמו ומתאפק ומחזק שלא לרפות, כגון שאינו בוכה בכי של צער על מת בשבת, היפוכו הוא זבלגן, שאינו שולט ומתחזק בבכיו ועיניו זולפות דמעה. ועיין זוה"ק (ח"ב, רעג, ע"ב) שפירש כדברי רש"י, שכתב, עיינין זבלגנין ירוקין נחתין דמעין תדיר. ובערוך (ערך זבלגן) כתב פירוש נוסף שיש לו לפלוף בעינו. וברמב"ם (תפלה, פט"ו, ה"ב) כתב, שרירו יורד על זקנו בשעה שמדבר. וביאר במאירי שם, שמלת זבלגן, הוא זב-לגן. זב לשון זיבה, ולגן בלשון יוני הוא, והיינו לשונו זבה. וביאורו כנ"ל, היפך גבול הוא זב שמתפשט. ועיין בכורות (מג, ע"ב) שנחלקו האם זבלגנים הוא חסרון בעצם, או רק מפני מראית העין.

כתיב (עמוס, ה, ט) המבליג שד על עז. ופרש"י (שם) וז"ל, המבליג - המגביר, כמו ואבליגה מעט (איוב, י), מבליגיתי על יגון (ירמיה, ח, יח), עכ"ל. וכן כתיב (תהלים, לט, יד) השע ממני ואבליגה. וכתיב (איוב, ט, כז) אעזבה פני ואבליגה.

וברש"י (ירמיה, ח, יח) כתב וז"ל, אבליגה ואתאפק, עכ"ל. ובתהלים (לט, יד) כתב וז"ל, ואבליגה - ואתחזקה, עכ"ל. וכן פירש באיוב (ט, כז). וא"כ, הוא לשון מגביר, מתחזק, מתאפק, והיינו מגביר ומתחזק להתאפק. ובמצודות ציון פירש בכל מקום שהוא לשון חוזק. ובמחברת מנחם (ערך בלג) כתב שהוא לשון מאמץ. ועיין יריעות שלמה (חוברת ו, יריעה ג).

והיפוך סדר אותיות בלג, גבל, לשון גבול, ולעולם הגבול נצרך בו חוזק שלא יתפשט עוד, וכן שמחוץ לו לא יכנסו, כגון איובים לתוכו.

ומשבט הכהונה היה בלגה (דה"י, א, כד, יד). והוא משמרת בלגה. ואמרו (סוכה, פ"ה, מ"ח) בלגה, לעולם חולקת בדרום, וטבעתה קבועה, וחלונה סתום. ועיין תוספתא (שם, פ"ד, יג). ופירש הרע"ב (שם) וז"ל, דקנסוה רבנן משום מעשה שהיה, שאשה אחת ממשמרת בלגה, ומרים בת בלגה שמה, נשתמדה ונשאת לסרדיוט אחד ממלכי יונים, וכשנכנסו יונים להיכל הלכה וטפחה בסנדל על גבי המזבח, ואמרה, לוקוס לוקוס, פירוש זאב זאב בלשון יוני, עד מתי אתה מכלה ממונן של ישראל ואין אתה עומד להם בשעת דוחקן, וכששמעו



מדור רל"א שערים

צירוף
ב-9 / ב-ג / ג-9

ב-ל

נאמר ביום אכלך ממנו מות תמות. ומעשה זה הוגדר בחז"ל, היא שפכה דמו של עולם.

והנה יש רציחה בפועל, ויש אביזריהו, מלבין (לב - נ) פני חבירו, הנקרא עלב. ע-לב. והנה אמרו, עשרה דורות מאדה"ר עד נח וכו', אולם במקום שיהא תיקון הלב, נעשה קלקול כמ"ש ויתעצב ה' אל לבו. וכתוצאה מכך נעשה מבל. לב-מו. ועיקר גזר דינם לא נחתם אלא על הגזל, היפך צדקה-נותן. גזל כולו מקבל, קבל, לב-ק, שהוא בחינת בלק אותיות קבל, כנודע. ותולדת כך נעשה הסבל הגדול בעולם כמעט לכל יושבי תבל. סבל, לב-ס. וחל על עצם העולם הנקרא תבל. לב-ת. כלומר על עצם שורש העולם הנקרא לבו של העולם, כמ"ש חז"ל שיש במקום לב, כמ"ש דברו על לב ירושלים, זהו לבד דתיקון. וכתוב תולה ארץ על בלימה, לב - ימה, והוא שורש לבו של העולם. ולב דקלקול שבעולם הוא בבל, לב-ב. ובנפש זהו בליעל, בל - יעל.

ואחר עשרה דורות בא אברהם לתקן זאת. ועיקר הפסולת היוצאת לתרבות רעה ביום מיתתו הוא עשו, בחינת אדם בליעל, היפך אדם, אדום, בליעל, לב-עלי. ושורשו הוא מזרעו של בתואל, לב-תאו. ולעומתו יעקב נושא את בלהה, לב-הה, תחלת תיקון הלב. ובשכטים עיקר התיקון לכך, זבולון, לב-זון, זון ר"ת זכר ונקבה, תיקון אחדותם. והמתנגד ליעקב לבן, לב-ן. שהוא נבל כנודע, ופסולתם של אלו בבחינת זבל, לב-ז. ושורשם נחש, פורץ גדרו של עולם, פורץ את הגבול, גבול, לב-גו, פורץ את הלב. **ושלמות** התיקון בבנין המושכן ע"י בצלאל, וכל חכם לב. בצלאל, לב-אצל. ובכניסה לא"י ע"י כלב, לב-כ. ובמצות יובל הנוהגת בארץ, יובל, לב-ו. ושורשו יום החמישים של מתן תורה, במשך היובל המה יעלו בהר.

שרשי התיבות המרכיבות מאמר זה: אביאל, אבימלך, אבל, אבשלום, אהליאב, חלב, זבל, חבל, לבן, אלגביש, אלישבע, בבל, בדלח, בהלה, בלע, בעל, ברזל, בתולה, גבל, גבול, בגלל, בבל, בול, זבולון, בחל, חלב, כלב, בל, בלל, לב, יובל, יבול, לבש, להב, בלהה, בלה, בלט, בלעם, בלשאצר, בלתי, סבל, בצל, בצלאל, בישל, גבעל, גבריאל, גבלה, הבל, מבול, לבנון, נבל, איזבל, בתואל, גבול, לביא, עיבל, קבל, שביל, שבלים, תבל, יבלת, בלק, מהיטבאל, מלבן, עלב, שבלול, בטל, בלג, בלימה, בליעל.

רבותינו לימדונו (מבואר היטב בעץ חיים) שמדרגת לב שורשה ל"ב נתיבות חכמה עליונה שבראש. הנקראת בלימה, לב - ימה, והיינו י' ספירות וכב' אותיות גימט' לב, כמבואר בספר יצירה. וכאשר הארה זו מתפשטת לתוך גופו של האדם נעשה "לב". וכאשר ח"ו אינה מתפשטת, אזי זהו בחינת "בל", לשון שלילה. וזהו בול, בל - ו, לשון בלה, בלתי.

הארה עליונה זו היא ממדרגת הלובן העליון. לבן לב-ן, כמבואר בדברי רבותינו. וכאשר הארה זו מאירה אצל נקבה נעשה במקום הלב, מקום דדיה, חלב, לב-ח. ומדרגת חלב מקשרת את הולד לאמו, ללובן העליון, ללבה של האם. חלב אותיות חבל, שהחלב נעשה חבל המקשר בין הולד לאם. ומכך נעשו האם והולד בלולים זה עם זה, בלל, בל - ל. ונגלה אצל בלהה, בל - הה, שיפחת רחל, שנולד בנימין ומתה רחל, וגידלה בלהה את בנימין כאמו, ואף דאגה לחלב בעבורו. ובעומק הכח המקשר הוא ה"לב" כנ"ל. וכאשר מקיף חלב שינק משדי אמו, זהו בחל. וזהו ביטול של החלב, בטל, בל - ט.

וכשם שהוא הכח המקשר בין הולד לאמו, כן שורש כח ההולדה, "זכר" ונקבה" שורשו חיבורם בלב. והוא בחינת בעל, לב-ע. כי תחילת החיבור הוא בחינת חיבוק, אח"כ נישוק, ואח"כ חיבור גמור, ומקום החיבוק במקום הלב, חיבור לב אל לב, זהו מהות עומק החיבוק.

ועיקר החיבור בין בחור לבתולה. בתולה, לב-תוה. ובמלכי אדום הנזכרים בפרשת וישלח, ז' ראשונים שבהם לא הוזכר נקבה בהם. ובמלך השמיני (בחינת חלב, לב, ח, כנ"ל) הוזכרה אשתו ושמה מהיטבאל, לב-מהיטא. ובו לא כתוב מיתה, כי היה חיבור במדרגת לב. וזהו בדלח, לב - חד, לב מחובר, לב אחד, ובבדלח מונח כח הצירוף והחיבור. **והנה** תולדות ראשונים שהיו בעולם, קין והבל, הבל, לב-ה. כי בהבל נתגלה חיבור הלב של אדה"ר וחווה ונגלה חיבורו של הבל אל ליבה של חווה. וכאשר קם קין על הבל והרגו, ביטל חיבור הלב. ובשעה זו נתחדשה אבלות בפועל ראשונה בעולם. אבלות, אבל א-לב. בבחינת טוב ללכת אל בית האבל וגו', והחי יתן אל לבו. אבל אל-לבו. ואבל אין לו פה, בבחינת מש"כ 'מבליגיתי עלי יגון', בל - ג, ליבא לפומיה לא גליא מכח הבלגה. ושורש אבלות זו נעוץ בחוה שנחנה לאדה"ר לאכול מעץ הדעת, שעליו

ב-ג

הנפרדים, כח ג' מצרף הב' כנ"ל. והוא עומק המדרגה הנקראת גבור, גב-ור, כי בפשטות כח הגבורה, תוקף וחזק נלחם ומפריד. אולם בעומק איזהו גיבור הכובש את יצרו, והן הן גבורותיו ששומע ושותק (כמ"ש ביומא סט ע"ב). והיינו שכח הגבורה בפנימיותו הוא לחבר שני דברים נפרדים והוא תיקון הפרוד מיניה וביה, כי שורש הפרוד גבורה, ושורש לתקנם ולאחדם נגד טבעם הקלוקל, הוא ע"י גבורה.

והוא אפוא מדרגת בגר בוגרת, גב-ר. כי היפך בוגר, קטן. הקטן תפיסתו כל דבר בקטנותו, ולכך אצלו הכל נפרד, כי אם יתאחד יהא גדול. לעומתו הבוגר מאחד. ויתר על כן, ככל שהדבר נמוך יותר כן נפרד יותר וככל שעליון יותר כך מאוחד יותר שזהו סוד עולם עליון, בני עליה. וזהו לשון גובה גב-וה. כי להגביה דבר היינו לאחדו. ובדקות יותר להפוך את גבו לפנים. ולכך הלבוש שע"ג הראש נקרא מגבעת, מלשון גובה. וכן גביע נקרא כך מלשון כוס ישועות אשא, שנאמר להגביה את הכוס. גביע - גבוה. וכן העליון יותר מחבירו נקרא גביר, הוה גביר לאחיק (בראשית כז, כט). וכן גבירה, מפני שרי גברתי (שם טז, ח). והוא בחינת אבני אלגביש, כמ"ש בברכות, שעמדו על גב איש. והוא בחינת שגב, אשגבהו, ש-גב. כי דבר נשגב מהותו עליון בערכו ואינו רואים את פניו אלא את גבו, בבחינת אחורי יראו פני לא יראו. והבן שהעליון בערך עצמו מאוחד וכולו פנים. ובערך התחתון שאינו משיגו כולו גב, נשגב.

שרשי התיבות המרכיבות מאמר זה: אביגל, אבישג, אלגביש, ארגב, שגב, כגד, כג, גבה, גב, גבל, גבול, גבור, גבע, גביע, בגר, גבעון, גנב, גבח, גביר, גבן, גבריאל, גברת, גרב, נגב, שגב, גבינה, חגב, מגבעת, עוגב, עגבים, בלג.

בגד, בג-ד. והבן שמהות ב' ענינו ב' קצות ימין ושמאל, שאינם מחוברים יחדיו, בחינת שנהא, מלשון שנים. ומהות ג' כח אמצע המחרם. וכאשר גובר ב' על ג' זהו מקור הפרוד. והוא בחינת בגד מלשון בגידה, כי הבוגד מפריד הדבקים ובוגד בנקודת אמצע המחרם. וכן כאשר מחבר ב' שאינם בר צרוף, כגון מעשה זנות נקרא עגבה, עגב, ע-גב. כי בין איש ואשה יש שכינה ביניהם המצרפם, אולם מעשה זנות זהו שנים ללא כח שלישי המצרפם.

וזהו בחינת גב של אדם, כי צרוף של ב' באופן שלם הוא בחינת פנים בפנים, אולם כאשר הצרוף אינו שלם הוא בבחינת אחור, כמ"ש (בבכורות ח ע"א) הכל משמשים פנים כנגד עורף חוץ משלשה שמשמשים פנים כנגד פנים ואלו הן, דג ואדם ונחש, ומ"ש הני תלתא, כי אתא רב דימי אמר, אמרי במערבא הואיל ודברה עמהם שכינה. והרי שכולם שאין להם גילוי שכינה, אין להם צרוף שלם. ויתר על כן אמרו שם, גמל אחור כנגד אחור. גמל אות גימ"ל ששלט בה פרוד של ב', ולכך הוא דיקא אחור באחור. וע"ש כן נקרא החגב, מלשון ח-גב, כולו גב.

והוא בחינת גנב, גב-נ. כי גנב עשה אוזן של מעלה כאילו אינה שומעת, ועין של מעלה כאילו אינה רואה, היפך מדרגת צדיק דאחיד בשמיא וארעא, מחברם, הגנב מבדילם. כי איתא בגר"א, שמים ארץ, ואדם המחרם, אולם גנב הוא המבדיל, בחינת רקיע המבדיל בין עליונים לתחתונים. והרי שאצל הגנב נעשה ב' נפרדים. והבן שיש פרוד של ימין ושמאל, ויש פרוד של פנים ואחור, ויש פרוד של מעלה ומטה. והוא בחינת גבול, גב-ול, כי אחד עומד על עמדו בגבולו, לבדו. והוא בחינת בלג, הבלגה, גבול.

והיפך מגבול נעשה גיבול, גבל, גב-ל, לשון ערוב, גיבל את עפרו, מגבל, ועי"ז נעשה צרוף של

ל-ג

אולם אח"כ נפלו ממדרגה זו, ע"י חטא העגל, עגל, ע-גל, ושם נאמר ויקומו לצחק, היפך גיל, נעשה להג, לג-ה, ואזי מאכלם שתחילה היה בבחינת לא נתנה תורה אלא לאוכלי המן, והיה נבלע באיברים, נעשה גללים, גלל, גל-ל. והעגל נעשה מתכשיטים, בחינת עגיל, עי-גל. וע"י קרבן שהקריבו הפך לפיגול, פיו גל, ועי"כ נעשה געל, גל-ע, ואמרו חז"ל לא עבדו ישראל ע"ז בעגל אלא כדי להתיר להם עריות, והיינו בחינת שגל, ש-גל. והיה ראוי לכלותם אולם הקב"ה הבליג, ב - לג, ופורע בכל צרה מקצת מחטא העגל, כמ"ש בסנהדרין.

והתיקון לחטא זה הוא יוה"כ שנתנו בו לוחות שניות בבחינת הארת תבא האם ותקנח צואת בנה. שהבן הוא בבחינת גוזל, גל-זו. ועיקר הכפרה ביוה"כ ע"י שעיר לה' ושעיר לעזאזל, הנעשה ע"י גורל, גל-רו. ואזי מלבן עונותיהם של ישראל כשלג, ש-גל, כנ"ל.

שרשי התיבות המרכיבות מאמר זה: אביגל, אגרטל, גל, דלג, גילה, גבל, גאל, אלגביש, אלמוג, לעג, גבל, גבול, גורל, גלה, גזל, גלגל, גלבוש, גזול, גללים, גלם, גליל, בגלל, גמל, געל, מגבל, מגלה, עגלה, פילגש, פלג, רגל, גבריאל, גדיאל, גדליה, גולן, גלח, גלית, גמול, גמליאל, דגול, דגל, חרגל, הבלגה, מזלג, שלג, ציקלג, גלמוד, גלעד, גליון, שגל, להג, סגל, עגל, חגלה, גלע, גחל, לגלג, מלג, מגל, מעגל, מרגל, עגיל, עגלון, פגול, פגיעל, פתיגל, בלג.

גלגל חוזר "בעולם", גל - גל. כי הבריאה צורתה עיגול, גלגלים. וכן בבחינת "שנה", גלגל השנה. וכאשר האדם זוכה להשלים היקף שלם נעשה שמחה הנקראית גיל, גל -י. וכן בבחינת "נפש", תחילת יצירתו של אדם גלם, גלמי ראו עיניך, ואח"כ צייר בו צורה, שהרי תחילה גיבל את עפרו, ואח"כ נאמר "ויצר", עשה צורה, ואח"כ נפח בו נשמה. גלם, גל-ם, וכן מעשה הגיבול, גיבל, גל - בי. והרי שהן בעולם והן בשנה והן בנפש נגלה צורת עיגול.

וכאשר מצורפים כולם יחדיו זהו עוה"ב, עולם הגמול, גל - מו. שבו נגלה שלמות היקף עיגול בעולם שנה נפש. כמש' חז"ל בשלהי תענית שלעת"ל, עתיד הקב"ה לעשות מחול לצדיקים, והיינו צורת עיגול. וזהו בחינת גאולה, גאל, גל-א. שנגלה אלופו של עולם באמצע, וכיצד כל הבריאה היא מעגל סביבו כביכול, וזהו שלמות הגיל לעת"ל.

והשתא יש בידינו מעין שמחה זו, ולכן נקראים המועדים רגלים, רגל, ר-גל. וראשית המועדים פסח, שהיה בבחינת דילג על הקץ. דלג, ד-גל. וזהו מכח דגלו עלי אהבה, דגלו, דגל, ד-גל. וחלק מן הגאולה זו נעשה ע"י י' מכות ובתוכם מכת ברד שהיה בה אבני אלגביש כמש' בפרק בתרא בברכות. אלגביש, גל - אביש. ועיקר הגאולה היתה בחצות לילה, בבחינת פלג, פ-גל. ואח"כ הבאת העומר הנקצר ע"י מגל, מ-גל. ושלמות הארה זו נתגלתה במעמד הר סיני. כי ביציאת מצרים עיקרו היה ע"י דם פסח ודם מילה, ובמתן תורה נהפך ללבן, בבחינת כשני, כשלג ילבינו. שלג, ש-גל. וזה היה גילוי הקב"ה בבחינת זקן מלא רחמים, שכולו לובן כשלג, ושם היה עיקר גילוי של גאל, גל-א, אלופו של עולם כנ"ל.



מדור קבלה

בלבביפדיה קבלה
בלג
מילון ערכים בקבלה
בלג

בלביפדיה קבלה בלג

אור א"ס

כתב המהר"ל (חידושי אגדות, שבת, עז, ע"ב) וז"ל, חמשה אימות הן וכו', ר"ל אלו חמשה וכולם הם בבעלי חיים, אשר עזותם וגבורתם יוצא חוץ לשעור וחוף לגבול אשר ראוי, וכל דבר אשר הוא יוצא חוץ לשעור וחוף לגבול יש בטול בקלות. ולפיכך אמר חמשה אימות הן, אימת חלש על גבור, וכדכתיב (עמוס ה') המבליג שוד על עז, דבר שהוא עז, ולפיכך יש לו שוד ושבר, כל דבר שהוא נוטה אל העזות בהפלגה. ודע לך כי הוא יתברך בלבד, אשר הכל יראים ממנו והוא יתברך אינו ירא מזולתו, עכ"ל.

בלג, נוטריקון בלי גבול.

צמצום

בלג, היפך אותיות גבל, גבול. וכתיב (עמוס, ה, ט) המבליג שד על עז. ופירש האבן עזרא (שם) וז"ל, ולא יועיל המבצר, על כן ושוד על מבצר יבוא, עכ"ל.

קו

קו לשון תקוה ותשוקה. וישנה הבלגה על התשוקה והתקוה. ולהיפך כתב המלבי"ם (ירמיה, ח, יח) וז"ל, מבליגתי - עתה אני רואה שמה שהתחזקתי עלי היגון, והייתי חושב שיש תקוה, זה בא מצד כי עלי לבי דוי וכו', עכ"ל. וכתב בבינה לעיתים (ח"א, ד"ט לשבת שובה) וז"ל, מבליגתי עלי יגון עלי לבי דוי (ירמיה, ח, יח), ואמר מה שמבליג לי וגורם אצלי התחזקות להיות לי תקוה על יגוני שאיני מתייאש לחלוטין מן הרפואה, הוא כי עלי לבי דוי, שהלב החיוני בכח הרגשתו הוא דוה עלי, וכו',

עכ"ל, עיי"ש. ועיין יריעות שלמה (חוברת ד', יריעה ו').

עיגולים

בלג, ב-גל. ובילגה, בלג-יה, טבעתה קבועה ואינה מתהפכת (עיין סוכה, נו, ע"א). וכתיב (דה"י, א, כד, יד) לבלגה חמשה עשר. ודו"ק.

יושר

בלג, בל-ג, וזהו שורש ג' קוים. וז"ל ר' אברהם בן הרמב"ם (בראשית, לד, ה) ויעקב שמע וגו' - הבלגתו (של יעקב) ע"ה עד שבאו בניו, מורה כי דרש תמיכה מכחם ואומץ לבבם, וביקש סיוע "כיושר" דעתם אע"פ שהיו צעירים בשנים וקטנים, עכ"ל.

שערות

לשון מידה ושיעור. וכתב המלבי"ם (איוב, ט, כח) וז"ל, ואבליגה על היסורים אחר שאני מוכרח לסבלם עם צערם ועצבונם כפי הקצוב על במדה "משוערת", עכ"ל. והבן שדבר שיש לו שיעור יותר קרוב לסובלו ולהבליג, אולם כשאין לו שיעור לצער קשה מאוד להבליג.

אזן

כתב המלבי"ם (שמות, ו, ט) וז"ל, מי שיש לו עבודה קשה והוא ארך רוח, יכול להבליג על יגונו ולהטות אזן לנחמה ולבשורה טובה, עכ"ל.

חוטם

מבליג על חרון אף.

פה

מבליג ושותק. וכתיב (איוב, ט, כז) אם אמרי אשכחה שיחי אעזבה פני ואבליגה וגו'.

עיינ מי השילוח (סוכה) וז"ל, מה שסידר ביצה אחר סוכה, כי בסוף סוכה נזכר המעשה במרים בת בילגה, ואם יקשה לאדם לאמור, וכי בשביל ריבא אחת יקנסו כל המשמר, ע"ז נישנת מסכת ביצה, כלומר, "בלום פ"ך", כי אין בית הבליעה מחזיק יותר מביצת תרנגול, עכ"ל.

עינים - שבירה

כתיב (עמוס, ה, ט) המבליג שד על עז. ויפרש במצודות דוד (שם) וז"ל, הלא הוא מחזק שוד ו"חרבן" על עם עז, עכ"ל. עיין בכורות (מג, ע"א) הזבלגנין. בלג-זנין. ופירש ר' גרשום (שם) איכא דאמרי שיש לו לפלוף בעינו, וא"ד שיוצא רירו.

גנב עשה עין של מעלה כאילו אינה רואה. בלג, ר"ת גנבים באו לך (עובדיה, א, ה).

עתיק

רדל"א, שורש הארת פורים כנודע. רדל"א, אדר-ל. וכתב בעטרת ישועה (פורים, אות כו) וז"ל, השע ממני ואבליגה, שכן תיבת הש"ע מספר ניס"ן אד"ר, כי אז הפיל הפור, ולאשר פור המן נהפך לפורינו, ונעשה מספר ב' פעמים פו"ר, על כן הש"ע ממני ואבליג"ה, עולה ב' פעמים פו"ר, בסוד עקב"ת כנודע. עיין בתיקוני זוהר תיקון כ"א דף נז ע"ב, בפירוש אור ישראל להמגיד מקאזניץ זי"ע שם, ועיין באמרי נעם ותאחנן מאמר ט', עכ"ל.

אריך

א"א, שורש הארת פנים, בבחינת ש"ע נהורין, כנודע. וכתב (תהלים, לט, יד) "השע" (היפך הארת פנים, ש"ע נהורין, שעה) ממני ואבליגה בטרם אלך ואינני. וכתב (איוב, ט, כז) אעזבה פני ואבליגה. וכתב בתולדות יצחק (בראשית, ד, כב) וז"ל, וישע ה' אל הבל, ולא אמר וירח ה' את ריח הניחוח וכיוצא בזה, ולא מצינו

בכל הקורבנות זה הלשון, אלא לומר שאע"פ שקבל הקב"ה מנחתו, לא קבלה בסבר פנים יפות כל כך, מלשון השע ממני ואבליגה, שהוא ענין רפיון, לומר שקבל את מנחתו ברפיון ולא בשמחה, עכ"ל. וכתב בספר בעלי ברית אברהם (וישב) וז"ל, אעפ"י שלא אשכח מן הלב, אעזבה פני, פנים של זעם ועצבון, ואבליגה, כלומר אתחזק לפני בנ"א כמי שאין לו צער, עכ"ל. ועיין יריעות שלמה (חובת ד', יריעה ו' ויריעה י"א), וחשק שלמה השורשים (שורש ש"ע) וז"ל, שלשון ש"ע מן השמות המורות על דבר והיפוכו, שכשם שיורה על התעסקות עם הדבר, כן יורה על המניעה מהתעסק, עכ"ל.

אבא

אב בחכמה, מצד התיקון, ובקלקול להיפך. יון, בלג, ב-לג, עולה יון, ודו"ק. וזהו בילגה, בלג-יה. וכמ"ש (סוכה, נו, ע"ב) ת"ר, מעשה במרים בת בילגה שהמירה דתה, והלכה ונשאת לסרדיוט אחד ממלכי יוונים (חכמה דקלקול, יון, כנודע). כשנכנסו יוונים להיכל היתה מבעטת בסנדלה על גבי המזבח, ואמרה לוקוס לוקוס, עד מתי אתה מכלה ממון של ישראל ואי אתה עומד עליהם בשעת הדחק. וכששמעו חכמים בדבר קבעו את טבעתה, וסתמו את חלונה. וי"א, משמרתו שוהה לבא. ועיין רבינו חננאל (עירובין, נו, ע"א) לגבי זריחת השמש בחלון בילגה. ועיין עוד סודי רזיא (אות י). ומגלה עמוקות (ואתחנן, אופן ק').

אמא

מידת היראה שורשה באימא מלשון אימה. ואמרו (שבת, עז, ע"ב) ת"ר, ה' אימות הן, אימת חלש על גבור וכו' (כנגד ה' שבשם הוי"ה, בחינת אמא, כנודע). אמר ר' יהודה אמר רב, מאי קרא, המבליג שוד על עז. וכתב בבן יהוידע (שם) וז"ל, אימה עולה מספר נ"ו, וחמשה אימות

כלומר כשארצה להתחזק, לא אוכל, כי עלי לבי דוי, עכ"ל.

כתיב (משלי, ח, יד) אני בינה לי גבורה. בלג, ר"ת בינה לי גבורה.

דעת

עץ הדעת. ואמרו (סנהדרין, קח, ע"ב) עצי גופר - מאי גופר, אמרי דבי רבי שילא, זו מבליגה, ופרש"י, עץ הוא. והוא עץ של מבליגיתי עלי יגון, שורש היגון. ובפשטות נקרא כן, כי בעץ זה יש תוקף וחוזק (עין ערך קטן גבורה), ולכך יכול לעמוד כנגד מימי המבול. ועיין ר"ה (כג, ע"א) שי"א, שמבליגא (באל"ף) שהוא מין ארז. ועיין הפלאה שבערכין (ערך אדר).

ואמרו חז"ל (דב"ר, ט) כיון שרואה (אדם) צרתו לפניו, דעתו מבלגת.

חסד

מים, תאוה. וכתב המלבי"ם (תהלים, לט, יד) וז"ל, ואבליגה, ואני אשתדל להתחזק על כחות התאוה והיצר, עכ"ל. ועיין שב שמעתתא (הקדמת המחבר, ד"ה המלך שלמה).

דרום. ואמרו (סוכה, נו, ע"א) גבי בילגה, הנכנסין חולקין בצפון והיוצאים בדרום, בילגה לעולם חולקת בדרום.

גבורה

כתיב (עמוס, ה, ט) המבליג שד על עז. ופרש"י וז"ל, המגביר, כמו ואבליגה מעט (איוב, ט, כז), מבליגתי עלי יגון (ירמיה, ח) שוד - אדם שדוד וחלש דמגבר על חלשין, על תקיפין, עכ"ל. וכתב המהר"ל (חידושי אגדות, שבת, עז, ע"ב) וז"ל, הש"י מבליג השוד הזה על העז כמ"ש, להודיע כי הוא בלבד אשר לו היראה, עכ"ל. ועיי"ש בשבת, שאמרו ה' אימות הן וכו'.

וכתב באור ישראל (שערי אור, אות ב) וז"ל, בכח האדם הוא להתאפק ולהבליג על יראתו, ולעשות מעשה בפועל מבלתי להשגיח על יראתו ופחדו, עכ"ל, עיי"ש. וכתבי (משלי, ל, ל) ליש גבור בבהמה, ר"ת בלג.

הם ה"פ נ"ו, שהם כנגד ה"ג מנצפ"ך, שכל חלק הוא נ"ו כידוע, ולכך אמר חמשה אימות הן, והא דיליף זה מפסוק המבליג שוד על עז, נ"ל דדריש אות ה"ה של המבליג על חמשה אימות, וז"ש ה-מבליג שוד על עז, עכ"ל.

ז"א

זו"ן. וכתב הרד"ק (ירמיה, ח, יח) וז"ל, מבליגתי על יגון, וכו', ור' יונה פירש המלה הזאת, מורכבת מפועל ופועלת, כי מהפועל אומר מבליגי, ומהפועלת מבליגיתי, והורכבה המלה משניהם. ופי' אמר הנביא אנשים ונשים המחזקים אותי עלי יגון, עכ"ל.

וכן שם מ"ב, ז' משמות של ו' תיבות. ועיין שער רוח הקודש עם פירוש יוס"ד (יחוד כ"ב, אות ד') מבליגתי, מ"ב-ליגתי, עיי"ש.

ישראל. וכתבי (יזאל, ב, יז) ואל תתן נחלתך לחרפה - למשל במ גוים, ר"ת בלג.

נוק'

בית. ועיין ירושלמי (סוטה, פ"ט, ה"ג) שביארו צורת בנין הבית ע"י שמיר ולבסוף דרשו ע"ז קרא, המבליג שד על עז, עיי"ש. ועיין פסיקתא רבתי (פרשה לג).

וכתבי (דה"י, א, כב, ב) אבני גזית לבנות בית - אלקים, ר"ת בלג.

כתר

רצון. וכתב הרד"ק (תהלים, לט, יד) וז"ל, ואבליגה - כלומר, אתחזק מהחולי ואשובה עוד לעשות רצונך, עכ"ל.

חכמה

כתב באור יחזקאל (יראה ומוסר, חוט השערה ברוחניות) וז"ל, בשעה שלומד מכל אדם, ומוכן להבליג על הירידה מכבודו, בודעו כי יכול להשיג אצלו דבר חכמה, ה"ז הוכחה לגודל אהבתו את החכמה, והוא הנקרא חכם, עכ"ל.

בינה

לב. וכתבי (ירמיה, ח, יח) מבליגיתי עלי יגון. ופירש בערוך (ערך בלג) וז"ל, התחזקי על יגון,

נפש

כתב בספר השורשים לרד"ק (ערך בלג) וז"ל, בלג - ואבליגה מעט (איוב, י, כ) וכו', פירושו אחזק נפשי מעט, עכ"ל.

רוח

ז"ל התורה תמימה (קהלת, יא, י, אות מה) מחויב כל אדם להשתדל להבליג על רגשי לבו הסוערים ולחיות בנחת ובשלום, עכ"ל.

נשמה

שמחה, כנודע, כי ח' מתחלף בנ'. מידה שמינית ח-ן כנודע. וכתוב (תהלים, קו, ה) לשמוח בשמחת גויך, ר"ת בלג.

חיה

כתב המלבי"ם (ירמיה, ח, יח) וז"ל, מבליג - מענין חיזוק, והבדלו מן מתחזק מתאמץ, שעיקרו בא על התחזקות כחות החיים, אעזבה פני ואבליגה (איוב, ט, כז), השע ממני ואבליגה (תהלים, לג, יג). ומ"ש המבליג שוד על עז (עמוס, ה, ט), בא בדרך מליצה כאילו העיר הוא גוף פרטי שיתגברו בו כחות המתפעלים על הפועלים בעת החולי והמות, עכ"ל. אולם יעויין יריעות שלמה (חוברת ו', יריעה ג'). בילגה. ועיין שפתי צדיק (ואתחנן) וז"ל, בילגה טבעתה קבוע, שאבד חיות אשר בטבעתו, והוכרח לשאול משכניו, עכ"ל.

יחידה

כתב ברלב"ג (איוב, ט, כז) וז"ל, ואבליגה - ואתחזק ויהיה בודד, עכ"ל.

כתיב (דניאל, יא, כה) למלחמה בחיל גדול, ר"ת בלג. וכתוב (בראשית, י, ח) להיות גבור בארץ, ר"ת בלג.

תפארת

תורה. ואמרו (איכה, מ"ר, פתיחתא, סימן לב) ר' חנינא פתח למגילת איכה, מבליגתי על יגון עלי לבי דוי, מהו מבליגתי - מבלי הגותי בתורה לקיים מצות ומעש"ט, עשיתי בתי גיתי, ואע"פ כן עלי לבי דוי, על ביהמ"ק שחרב, עיי"ש.

נצח

נו"ה, רגלין. וגבי בילגה, בלג-יה, כנ"ל, אמרו (סוכה, נו, ע"ב) היתה מבעטת (ברגלה) בסנדלה על גבי המזבח.

נו"ה, בנים. ואמרו שם, למ"ד מרים בת בילגה שהמירה את דתה, משום ברתיא קנסינן ליה לדידיה, אמר אביי, אין, כדאמרי אינשי, שותא דינוקא בשוקא או דאבוה או דאימיה, ומשום אבוה ואימיה קנסינן לכוליה משפחה.

הוד

נו"ה, רגלים, ממנו של אדם המעמידו על רגליו. וגבי בילגה אמרו, שאמרה לוקוס לוקוס עד מתי אתה מכלה ממנו של ישראל. הוד, הדר, יופי. וכתוב (יחזקאל, כח, יז) גבה לבך ביפיך, ר"ת בלג.

יסוד

העבודה להבליג על תאוותו, בבחינת מרעיבו שבע.

מלכות

כתב ביוסף תהלות (תהלים, לט, יד) וז"ל, השע ממני ואבליגה - אפשר דשאל דרך נסתר לבחון לבות, כי שלמה גימט' השע, יקבל המלכות ממנו, ואבליגה, בזה אתחזק שידעו שלא חטאתי, עכ"ל.

מילון ערכים בקבלה בלג

לעומת גלגולם כסדרם. והוא מש"כ (שה"ש, ב, ד) ודגלו עלי אהבה, ואמרו חז"ל (במד"ר, ב, ג) ודלוגו עלי אהבה.

ושורש הבלג, באחוריים, בחינת גב, וזהו אותיות בלג, גב-בל, לשון העדר והגבלה, כי הגב הוא הגבלת צורת האדם לרוחבו, כי צד הפנים, כרסו מתרחבת, אולם צד אחוריו, גבו, אין בו את עיקר ההתרחבות, וזהו העדר בחינת בל.

והנה בלג, גימט' ל"ה, ועם הכולל בגימט' ל"ו. ואמרו (ב"מ, סא, ע"ב) משורה (שם מידה) שהיא אחד משלשים וששה בלוג. והבן בלג, גימט' ל"ה, ועוד אחד, שזהו משורה, עולה ל"ו. והבלג הוא הגבלת הלוג שנחסר חלק המשורה שבו. ויתר על כן, מידת משורה, היא עצם ההגבלה, וכמ"ש (יחזקאל, ד, יא) ומים במשורה תשתה, וביאר הרד"ק (שם) וז"ל, אמרו רבותינו ז"ל, כי משורה מדה קטנה, אחד משלושים בלוג, עכ"ל. וזהו עומק דברי התנא באבות (ו, ד), להידבק בהגבלה וצמצום, פת במלח תאכל ומים במשורה תשתה, משורה דייקא (ועיין רש"ש בב"מ שם, שיש גורסים אחד מל"ג, ויש גורסים אחד מל"ו).

אמרו (ספ"י, פ"ב, מ"ז) כ"ב אותיות יסוד קבועות בגלגל ברל"א שערים. ונקרא גלגל, מפני שתמיד נמצא בתנועת גלגול של רל"א שערים פנים ואחור, ומכח כך בכל רגע משתנה צרופי האותיות, והבן, שגלגל זה נקרא בלשון רבותינו (שם, ר"י ברצלוני) גלגל החזור.

וזהו מהות בלג, לשון עצירת הגלגל. וכאשר זה עצירה של הגלגל ע"י קלקול, זהו בחינת להג. וזהו משמרת בלגה, אותיות ב-להג. והיפך בלג, דלג, היפך הבלגה, דילוג, והבן.

וכתב ר"י ברצלוני (ספ"י, פ"א) וז"ל, בדרום מקומה של בלגה קבוע בכניסתה ויציאתה (עיין סוכה, פ"ד, מ"ח), יש חלון אחד ושמו בלגה, שם אוצרות שלג וכרד וקור וכפור וגשמי זעף משם יוצאין לעולם, עכ"ל. והבן שקור וכפור, הדבר קופא ואינו מתנועע, ושורשו כנ"ל, אי תנועת הגלגל.

עוד כתב שם (פ"ג, בסופו, וכן בפרק ד', וכן בפרק ו') וז"ל, וכתב אחד מן המפרשים הכי, ג' אמות בנפש, והיא מררה אדומה ולחות הנקרא בלגם וכו', עכ"ל. והוא מש"כ (ירמיה, ח, יח) מבליגתי על יגון.

ובחילוף אותיות בומ"ף, נעשה מבלג, פלג, לשון חלוקה, פירוד. וכל הפרדה היא נתינת גבול לכל חלק וחלק ואי צירופו לאחר. אולם מאידך נתבאר שבלג מתחלף בדלג, ודילוג הוא לשון הפלגה, והבן. והוא בסוד דילוג האותיות,



מדור ארמית

מילון ערכים בארמית
בלג - זבליגא - בלגה - אלתבלג

בלג – זבליגא – בלגה – אלתבלג

לעולם חולקת בדרום, כי איננה מכונסת, אלא נמצאת בחוץ, כי קנסוה והוציאוה מהיות חלק מן המשמרות. וזהו צד אחד דקלקול שבה, התפשטות ויציאה דקלקול. וכמ"ש במלאכת שלמה (שם) וז"ל, ופירש הר"ר יוסף ז"ל, לעולם חולקת בדרום, פירוש כדי להראות שאפילו בשעת כניסתם הם ראויין לצאת, ומשום הכי אפילו בכניסתם הם חולקים בדרום כמו היוצאים. וכן מה שטבעתה קבועה וחלונה סתומה, הוא מטעם זה, כלומר להראות כאילו כבר יצאה, שכן דרך היוצאים להיות טבעתן קבועה וחלונם סתום, עכ"ל. וז"ל, התוספתא שם, לפיכך בלגה נראת יוצאה לעולם, עכ"ל. אולם מאידך, טבעתה קבועה וחלונה סתום, שהוא בחינת צמצום וגבול דקלקול, והבן. ואותיות אחרי בלג, גדם, גבול וצמצום דקלקול. ובלג בא"ת ב"ש, שכן, לשון שכרות, יציאה דקלקול מן הגבול. וכאשר זהו יציאה מן הגבול דתיקון, זה בחינת שכן דלעת"ל, כי השכן הוא בעולמות של עוה"ב שאין להם צמצום וגבול של עוה"ז, והבן.

ובמקום שתיכנס משמרת בלגה, נכנסה משמרת ישבב במקומה, והיא חולקת בצפון לעולם. עיין מלאכת שלמה (סוכה, שם). וזהו אור של צפון, אור הצפון לצדיקים לעת"ל, ומכח זה לקחה ישבב את חלקה של בלגה, ואת חלקה של ישבב, לקחה בלגה.

ונקראת בלגה, אותיות בה-לג. ובדקות השורש הוא ב-לג, ב' פעמים לג, בחינת לגלג. והתיקון לזה ביום פטירתו של רשב"י, ל"ג בעומר, תיקון לג, לגלג. שכל עסקו באור הצפון, סוד, אולם מאידך בספרו הזוה"ק, יפקן מגלותא.

כתב בערוך (ערך אדר) וז"ל, בר"ה בריש גמרא (דאם אין מכירין, כג) ד' מיני ארזים הן, ארז קתרוס עץ שמן וברוש, מאי תקרוס, אמר רב, אדרא דבי ר' שילא אמרי, זבליגא, ואמרי לה גולמיש, ס"א בולמיש. (סנהדרין, דף קח) בגמ' דדור המבול, עשה לך תיבת עצי גפר, מאי גפר, רב אמר אדרא, דבי רבי שילא אמרי זבליגא וכו'. פירוש אדרא כשמה, הוא מאילני סרק, והוא גדול ומשלח פארות וענפים הרבה, ואם מסייג בו הכרם אין חיה יכולה להכנס בתוכו ומשתמר לעולם, עכ"ל. והבן שמחד הוא מתפשט, ומשלח פארות וענפים הרבה, ואולם מאידך הוא יוצר תחום וגבול, ואם מסייג בו הכרם אין חיה יכולה להיכנס בתוכו ומשתמר לעולם, וזהו אדרא, וכן מילת אלתבלג, ופירש ר"י ברצלוני (ספ"י, הקדמת המחבר) וז"ל, מגדל את הדבר הרבה ומוסיף בגידולו, ובלשון ישמעאל אלתבלג ואלתגאי תואה, והוא כענין ערים גדולות ובצורות בשמים, עכ"ל, עיי"ש.

ומעין כך הוא זבליגא, זב - לשון התפשטות כדברי המאירי על זבלגן (מגילה, כד, ע"ב), ומאידך בילגא, לשון הגבלה וגבול, מסייג בו את הכרם שאין חיה יכולה ליכנס בתוכו ומשתמר לעולם, והבן.

ואמרו (סוכה, פ"ה, מ"ח) הנכנסין חולקין לעולם בצפון, והיוצאים בדרום. בלגה לעולם חולקת בדרום, וטבעתה קבועה וחלונה סתום. והבן, הנכנסין, לשון כנוס. חולקין בצפון, לשון צפון, כנוס וצפון, כדוגמת החמה שצפונה בצפון ושם נכנסת בסוף היום (עיין ב"ב, כה, ע"ב).

והיוצאין בדרום, ששם החמה נמצאת בחוץ, יוצאת במזרח ודרה בדרום. אולם בלגה

